

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTETTE 1886—1915

SZABOLCSI MIKSA

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VI. ARADI-UTCA 14. SZÁM
TELEFONSZÁMOK: Aut. 144-30, NYOMDA Aut. 245-84
FÉLÉVRE 12 PENGŐ

SZERKESZTI

DR. SZABOLCSI LAJOS

Négy és félmillió pengő a Pesti Izr. Hitközség idei költségvetése

A pesti hitközség vezetősége most bocsátotta ki az 1932. évre szóló költségvetési tervezetét. Az impozáns munka, mely 29 hatalmas tabellára terjed, meglepően érdekes számokat tartalmaz. A költségvetés végösszege az 1932. évre

4 és félmillió pengőt tesz ki,

alig néhány ezer pengővel kevesebbet, mint a tavalyi előirányzat. A gazdasági válság mai viharzásában egyedülálló teljesítmény ennek a hatalmas összegnek előteremtése és különös elismeréssel kell megemlíteni, hogy a hitközségnek ugyszólván deficitmentes az idei költségvetés előirányzata. A költségvetésben szereplő 388.000 deficitelőirányzathoz ugyanis 300.000 pengő már öt év óta húzódó állandó hiány, úgyhogy az idei évre mindössze 88.000 pengő külön deficitet irányoz elő a hitközség.

Ez a 88.000 pengő a maga egészében a zsidó-kórházak deficitje,

melyektől megvonták az állami segélyt és ahol sokkal nagyobb számban ápolnak ingyenes beteget, mint azelőtt. Közben a fizetésredukció folytán újabb 25.000 pengő megtakarítást léptetett életbe a hitközség, úgyhogy ez a kórház-deficit a maga egészében 63.000 pengőre esett.

Avval a váddal szemben, hogy a hitközség az adózóktól túlfeszített áldozatokat követel, az idei költségvetés egy nemes szociális gesztussal

180.000 pengővel kevesebb adót vet ki, mint tavaly,

ami a gazdasági krízisnek következménye, mely eddig is több mint tízezer adófizetőt vont ki a hitközség adózási sorából.

A hitközségi adó szempontjából — ez a kérdés érdekli ma leginkább a fővárosi zsidóságot —, még két könnyítést tartalmaz a költségvetés. Az egyik az, hogy a tavalyi adókat megrögzítették, a másik, hogy még a rögzített adó ellen is fellebezni lehet áprilísig azoknak, kiknek a sorsa tavaly óta rosszabbodott.

A költségvetés külön ismerteti az angol kölcsön elszámolását. Ebből az angol kölcsönből épült fel

a Csáky-utcai templom, a Sip-utcai új színház, a zsidókórház több pavillonja, a Bethlen-téri templom, a Hősök temploma, a kulturház, a Bethlen-téri iskola, a zsidó fiú- és leánygimnázium,

valamint a vakok átalakított tanintézménye. Az 5 és félmillió pengős angol kölcsönt az utolsó fillérig felhasználták építkezésre, sőt 250.000 pengőt sajátjából ráfizetett az építkezésekre a hitközség.

A hitközségnek a költségvetés szerint ma 734 aktív és 121 nyugdíjas alkalmazottja van, összesen 855 tisztviselő.

Egy egész évi fárasztó és odaadó munka tükröződik a pesti hitközség költségvetésének tervezetéből. Minden egyes ügyosztály vezetői és tisztviselői megérdemlik, hogy a nagyközönség köszönettel emlegesse nevüket. Ma mégis elsősor-

ban azokat emeljük ki, akik a munka oroszlanrészét végezték. Ezek, elsősorban Stern Samu udvari tanácsos, az elnök, aki napi 6—8 órát dolgozik a hitközségben, hogy a gazdasági krízissel megbirkózhasson ez a hatalmas testület, Eppler Sándor főtitkár a munkabírásnak valószínű mintaképe, Nagy Andor, a kitűnő pénzügyi előjáró. Az építkezések hatalmas munkájának vezetője Glücksthal Samu dr. felsőházi tag volt, az építkezési bizottság fáradhatatlan elnöke és mellette Vértess Emil, a gazdasági ügyosztály érdemes előjárója.

A külföldi diákok és az inségakció

Schlesinger János, a Központi Zsidó Diák-bizottság elnöke avval a kéréssel fordult gróf Károlyi Gyula miniszterelnökhöz, hogy az inségakció keretében a külföldre szorult magyar zsidó diákok számára segítséget kérjen.

A miniszterelnökség Schlesinger János elnökhöz a következő válaszelevelet küldte:

Miniszterelnökség, 697/L. 1931.

Budapest, 1931. december hó 28.

A tekintetes

Központi Zsidó Diáksegítő Bizottságnak, Budapest,
VII., Sip-utca 12. szám.

Megbizásból közlöm, hogy a numerus clausus következtében külföldön tanuló diákok segélyezése ügyében a miniszterelnök urhoz intézett kérelmüket önagyméltósága nem teljesítheti oly módon, ahogyan az előterjesztetett. Külföldi diákok segélyezése ugyanis az inségakció keretében nem vonható be.

Ez csakis az illető helyeken működő magyar egyesületek útján és azok keretében történhetik, melyek a külügyminisztérium által támogatottak — sajnos — az eddigi szerény méreteknél is szűkösebben, ami a kiadások általános redukciónak elmaradhatatlan következménye.

Tisztelettel

Dr. Kassay Farkas Béla
miniszteri tanácsos.

A miniszterelnökség átirata folytán Schlesinger elnök dr. Valkó Lajos külügyminiszterhez fordult avval a kérelemmel, hogy a külföldi városokban fennálló magyar segélyegyletek útján a numerus clausus buzdósó diákjai ebben a nehéz téli helyzetben segítséget kapjanak. Annál inkább remélhető, hogy a külügyminisztérium ezt a méltányos kérést teljesíti mert éppen Valkó külügyminiszter volt az, ki néhány hivatalos sürgönyben köszönte meg a Páduában tanuló magyar zsidó diákoknak a magyar hazához való hűségüket és ragaszkodásukat.

A németországi temetőgyalázások

Az utolsó tíz esztendő történelmének szomorú dokumentuma az a kis füzet, mely most jelent meg „Temetőgyalázások Németországban” címen. Ez a füzet szóban és képen közli ezeknek a megszegénylő és szomorú eseményeknek a krónikáját, melyet a berlini Centralverein örökített meg és ad át a közvéleménynek. A füzet elő dr. Leo Baeck rabbi írt megrázó hangú előszót.

Van történelme az emberi szónak, beszédnek és felhívásnak — mondja többek között az előszó írója —, van annak is történelme, amit az emberek elhallgattak, amire hallgattak. És ez az emberi szűkkeblűségnek és alacsonyrendűségnek a története. Nemcsak maguk a tettesek felelősek, de a történelmi ítélőszéke előtt felelnek azok is, akik egy szentélytörést végignéznék, arról tudnak és csendben vannak. Ők azok, akik ezzel a hallgatással bűnűt egyengetik. Minden népben van bűn és igazságtalanság. Ezek elmúlnak és a nép fennmarad. De ha az egész nép a hallgatás által bűnrészt vállal, akkor a talaj is megmozog, melyen a nép áll, és az alapra is összeomlik.

A fővárosi zsidó szegények nagy inségakciója

Küzdelem a térítés ellen és más érdekes kérdések a pesti hitközség választmányi ülésén

Kedd délután tartotta a Pesti Izr. Hitközség választmánya Stern Samu udv. tanácsos elnöklete alatt költségvetési ülést, mely rendkívül magas nívón állott. A hitközségi elnök nagyvagyó expozéban tárt fel a választmány előtt a hitközség anyagi helyzetét és élénk ováció között adta tudomására a tagoknak, hogy dacára a rendkívüli időknek,

a hitközség ugyszólván deficitmentes,

ami a mindenféle lezoritott kiadásoknak köszönhető. Stern Samu elnököt és Eppler Sándor főtitkárt, kik a pénzügyi helyzetet ismertették, a közgyűlés lelkesen ünnepelte.

Rendkívüli érdeklődést keltett dr. Zahler Emil előjáró bejelentése, ki beszámolt a zsidó szegények javára szóló hatalmas inségakcióról. Zahler dr. elmondta, hogy

4600 ingyen ebédet kapnak naponta a fővárosi zsidó szegények

azokon a népkonyhákban, melyeket az öt budapesti zsidó hitközség közös szociális bizottsága felállított és amelyek Schuller Dezső fővárosi tanácsnok jóvoltából a fővárostól is tetemes támogatást kapnak.

Rosenák Miksa dr. igazgató-főorvos tolmácsolta a választmány elismerését az

elnökség és előjáróság hűséges sáfárkodásáért, egyuttal szóváltette a Kaszab poliklinika orvosainak mozgalmát. Zugó helyeslés közt jelentette ki Rosenák dr., hogy méltatlan dolog volt a fiatal magyar zsidó orvosoktól,

egy nemzsidó fórum, az Orvosszövetség elé vinni a zsidó hitközség belső ügyét.

Nagy érdeklődés közt fejtegette ezután dr. Rosenák Miksa, hogy a VI. kerületben, a Vörösmarty utcában

skót térítő misszió működik,

amely nagy károkat okoz a kerületben zsidóságnak. Ez ellen a térítő akció ellen nem a Goldmark-terem előadásaival kell védekezni, mondotta élénk helyeslés közepette Rosenák dr., hanem azzal, hogy a hitközség állítson fel

zsidó iskolát a zsidó szülők részére a VI. kerületben. (Éljenzés és taps.)

Rosenák dr. felszólalása után a választmány egyhangulag elfogadta a költségvetést és megválasztotta az új templomelőjárókat. Végül Reich Samu kormányfőtanácsos hozzászólása után elfogadta a Husnagyvágó Rt.-vel kötendő szerződést, mire az elnök éltetésével az ülés véget ért.

Hitler és Cuza

Nagyszebenben Románia keresztény diákjai most tartották meg kongresszusukat, melyen körülbelül 4000 delegátus és vendég vett részt. Megjelent Karl Motz vezetésével a németországi hitlerista diákok küldöttsége is, és így a kongresszus a cuzista és hitlerista szervezetek testvériességé ek jegyében folyt le.

Az ünnepi banketten felszólalt Balan metropolita, Goris polgármester, a hadügyminiszter képviselője Vasilescu Christea tábornok (maga a hadügyminiszter a Fratia de Cruce fasiszta antiszemita szervezet diszelnöke), a kerület prefektusa és mások. A hitlerista szónok felszólította a román diákokat, hogy vegyenek példát a német hitleristáktól és poharát azokra a kormányokra ürítette, melyek legközelebb Cuza és Hitler vezetésével meg fognak alakulni. Cuza és Hitler nevére hódoló táviratokat is adtak fel.

Ennek a hitlerista látogatásnak a következménye lett az is, hogy az erdélyi szászok körében a hitlerista mozgalom újra fellángolt. Nagyszebenben 500 főnyi közönség jelenlétében nagygyűlést is tartottak, melyen Karl Motz, a németországi párt és Hitler Adolf titkára kijelentette, hogy az ő küzdelmük a zsidóság ellen

irányul és hogy legközelebb átveszik a hatalmat Németországban.

Mindezek az események és a román parlamentben Cuza által Hitler személye iránt több ízben tett rokonszenv-nyilvánítások arra indítják a román sajtó nagy részét, hogy felemeljék szavukat. A Vitorul, a liberális párt lapja rámutat arra, hogy Hitler Németországban megmérgezte az atmoszférát. Rohamsapatot szervezett a polgárháború részére. Öt terhe a fő felelősség Németország baksorsában, a tőke menekülésében és a német válság kezelésében. Ha őt tovább szabadjára engedik, akkor nemcsak Németország, hanem egész Európa szerencsétlensége mérőföldes léptekkel közeledik. Hitler a rohamcsapatok megszervezésével behizonyította, hogy mindenre képes. Legjobb ideje, hogy a kormány megtegye kötelességét és véget vessen a Hitler-féle kalandnak.

Dr. Kövesi Géza

A Pesti Szentegylet előjárósága egyhangus szeretettel, Kramer Miksa elnök indítványára a Szentegylet dísztagjai közé iktatta a magyar orvosi kar egyik díszét és büszkeségét, Kövesi Géza professzort, a Szeretetház igazgató-főorvosát.

Hogy a magyar orvostudománynak milyen elsősorban álló nagysága és kiválósága Kövesi Géza, arról nekünk nem kell itt bővebben írni. Tanúságot tesz erről a Budapesti Orvosi Kaszinó, mely elnökévé választotta, valamint nagyérdemű tudományos ku-

tatásai, melyek a belgyógyászat élére emelték Kövesi Gézát. Nekünk ma az a tisztunk, hogy megírjuk róla, hogy a magyar zsidóságnak milyen nagy értéke ő, milyen szeretettel csügg ősei hitén és, hogy a zsidó higiéné és egészségügyi tudomány egyik legelső öröklömésén, a Szeretetház élén milyen el nem évülő érdemeket szerzett.

Dr. Kövesi Géza a Szeretetház élén nemcsak saját betegeit, hanem az egész ország szenvedő emberiségének jótévedője lett. Szegény és gazdag keresi ott gyógyulását az általa mesterien vezetett magyar zsidó intézményben és az eredmények Kövesi Géza kiváló orvosi képességei nagyszerű gyógyító erejét igazolják. A Szeretetház-kórházat az ország egyik legelső egészségügyi intézményévé fejlesztette. Kibővítette laboratóriumát, röntgenintézetet és szívizüregző intézetet rendezett be és ő vezetésének tulajdonítható, hogy a Szeretetház ma felveszi a versenyt az első tudományos intézetekkel.

Mikor néhány hónappal ezelőtt egészségügyi jótanácsossá nevezték ki, az egész magyar zsidóság minden köréből intézmények hódoltak és magánosok üdvözölték Kövesi Gézát.

Most pedig a Chevra Kadisa önmagát tisztelte meg azzal, hogy dísztagjává nevezte ki ezt a kiváló magyar zsidó orvostanárt.

Magyar zsidók Spanyolországban

Az Egyenlőségnek egyik Barcelonában élő előfizetője: Frankfurt Soma érdekes levelet küldött hozzánk a napokban.

Barcelonában — írja Frankfurt — háromszáz zsidó él és ebből 32 magyar.

A hitközség szefard-spanyol rítus alapján áll és szefard kiejtéssel imádkoznak, ami a mi fülünknek teljesen szokatlan. A barcelonai zsidótemplomban nők és férfiak egymás mellett ülnek. Mindenki, aki belép a templomba, kezével „fasiszta módon” üdvözlí a frigyszekrényt. A törát a legkisebb gyermek viszi a kántor után, egyébként pedig az istentisztelet előtt perselyeket hordoznak szél különböző jótékonycélokra.

A spanyol nép még nem barátkozott meg avval a gondolattal, hogy a zsidókat emancipálták. A zsidókat még ma is „ördögöknek” nevezi, bár néhány hónap óta a zsidó felekezeti államilag is el van ismerve. A zsidók bevándorlását egyelőre hivatalos hatóságok nem támogatják. Tény viszont, hogy az országból hiányzik a zsidó kereskedő. Csak azok tudnak itt boldogulni, akik megfelelő tőkével rendelkeznek; munkások bevándorlására pedig egyáltalán nincs szükség.

Az egész országban ma alig él több mint 500 zsidó — fejezi be érdekes levelét Frankfurt Soma, ki szívesen áll rendelkezésére azoknak, kik információkat akarnak Spanyolországból. Címe: Barcelona, Calle Costa 13. szám.

— Köszönet a Zsidókórháznak címmel múlt héten hír jelent meg lapunkban, melynek közlése tévedésből történt.

Test és lélek

varázslatos éltetője és erősítője

a „TOKAJI”

Ujévre legalkalmasabb ajándék.
Már Húsvétként 96 fillértől kezdve kaphatók.
Fuchs László bortenmező, V. nádor-e. 20
lakatában. Telefon: Aut. 18-0-25

DARMOL

BIZTOS, ENYHE, ÁRTALMATLAN.

A kacagó rabbinus

Írta: Kiss Arnold

Bicsé, Hlinik, Kotesó három egymáshoz közeli tót falucska a romantikus Vág folyó partján.

Tulajdonképpen egy község a három, egy zsidó hitközséget is alkot a három helységben szétszórt zsidóság, s Bicsé, Hlinik és Kotesót a zsidó népnélv már régidők óta kezdőbetűiről Bólok-nak nevezte el, a szentírás ismert Bólok szakasza után, amely szentírási szakasz tudvalevőleg a Bileám híres ékesszólású szakaszának élethistóriájával foglalkozik.

De mindezeknél nevezetesebb hírv volt Bólok zsidó gyülekezete az ő egykori humoros kedvű és kacagó lelkű rabbinusáról, akit semiféle ősi kile-beli pap-ellenes renitenciák se tudtak úgy elkeseríteni, hogy akár a legnyakassabb rasekóli önkény is ki tudta volna hozni a sodrából.

Volt az öreg urnak sok lánya között egy menyasszony-lánya is, nagyon szép, sudár leányka, abba belésszeretett egy dúsgazdag bielitzi gyáros, a mellényszéből ki tudta volna fizetni a bóloki kile egész esztendei költségvetését, hozományt a világit se akart a kotesói rabbinustól elfogadni, de az öregur haragosan csapkodta az asztalt: Én nem is adok egyetlen megveszekedett garast se, de a kile: az adjon nedánt, a megigért 25 forintot, erről én nem mondok le, mert ez chazókó, ami annyit jelent, szerzett jog, s ez éppen olyan szent szokás, mint a sabosz suvó derosán után járó egy süveg-ezkor s egy kiló kávé.

Az egyik hitközségi tagja egyszer — farkas balbósz volt — azt a kérdést intézte hozzá, hogy szabad-e neki a rabbi ur számára szombatnapon egy aranypénz ajándékot küldeni oly módon, hogy egy süveg cukorba véseti be a tizforintos aranyat? Az öregur mogorván azt felelte: *üngesehen paszken' ich nicht!*

Sokat utazott a kotesói rabbi ur a vágvölgyi városkákba, falvakba, temetésekre, esketésekre. Takarékos ember volt, azonfelül is szegény ember. Nagy tudós, kitűnő talmudista, de minden vagyona a tudománya volt. Szép, pátriarkális külsejű, hosszú-fehér szakállu próféta-alak, de mindez nem igen tartott vissza egy-egy megtollasodott hitsorsost attól, hogy néhány napján tiszteletlenül csipkelődjön a szegénysorsu pappal.

Egyik ilyen útján a kotesói öreg pap a ruttkai vonaton igyekezett valami esketésre. A harmadik osztályban utazott. Szemben vele ült a kupében valamiféle borügynök. Az méltatlankodva szólt az öregurhoz: „Wie passt sich das, dass der Kotesoer Rabbiner in der dritten Klasse reist?“

Az öregur megmagyarázta neki: „Sehen Sie: Es gibt verschiedene Klassen von Rabbinern. Zum Beispiel: der Pester Rabbiner ist Rabbiner erster Klasse, der reist

in der ersten Klasse. Der Trencsiner Rabbiner ist Rabbiner zweiter Klasse, der fährt in der zweiten Klasse. Ich bin Koteschauer Rabbiner: Rabbiner dritter Klasse, darum fahre ich in der dritten Klasse. Sie aber, sie sind ein Azesz Pó-nem erster Klasse, warum fahren sie in der dritten Klasse?“

Szegény templom egere volt a kotesói rabbinus. Mondottuk már. Szörnyű téli zimankók jártak a felvidéken. Sokat kellett fűteni. De fája bizony kevés volt a rabbinusnak. Annál többje volt azonban a bicsicei dúsgazdag Popper bárónak, a fatermelő milliomosnak. Az öregur egyszer aztán nekidurálta magát, fölkereste Bicsicén kastélyában Popper bárót, s többek között azt mondta neki: „Herr Baron, Ihr Holz hat einen guten Ruf, aber ihr Ruf hat kein Holz.“ Kapott is egy jól megpakott szekér fuvar fát.

Kevés lélekszámból állott a gyülekezete. Egyszer a szokásos ünnepi adományok nagyon megcsappantak. A tutajokon szállított fa ára leszállhatott. Fizetésleszállításra akkor még — a múlt század közepén — nem vetemedett zsidó község, de olyan hangok már akkor is fölütötték a fejüket a balbószok bős ajkain: „Wer schickt mir?“

Az öregur szörnyen megnehezített elhatározta, hogy egy szleziai község rabbi-stallumra való meghívását elfogadja s ezt az elhatározását egy szombati prédikációjában így jelentette be községének:

Három oka van annak, hogy én távozom tőletek. Az első ok: mert ti nem szerettek engem. A második ok: mert ti se szerettetek egymást. A harmadik ok: mert az Isten se szeret titeket. Pro primo: nem szerettek engem. Mert ha szeretnétek, tisztességes fizetést adnátok. Pro secundo: Mert ha szeretnétek egymást, több chaszene, lakodalom lenne Kotesón, pro tertio: az Isten se szeret titeket, mert ha szeretne benneteket, többet szólitana közületek magához, s ez is gyarapítaná az amagy is szükös jövedelmemet.

Hosszu prédikációkat szeretett tartani az öregur. A hivek a beszéd alatt egyenkint szállingóztak ki szép lassan a templomból. Egyszer aztán az öreg ur illetően bevezetéssel kezdte meg a beszédet: „Rabbaujszaj, heute werde ich über seine Majestät, den Kaiser sprechen Wer hinaus geht, begeht eine Majestäts-Beleidigung.“ Lojális idők voltak, senki moccanni sem mert a helyén. S az öregur kedélyesen mondta el szokott szentírásfeljegyzéseit s csak a beszéd végén szólt így: Es lebe unser erhabener Monarch, Franz Josef der erste.

Sok gyereke volt. Valaki egyszer így szólitotta meg: Herr Kreisrabbiner. Az öregur pedig így szólt: Nein lieber

Freund, ich bin kein Kreisrabbiner, nur meine Frau ist eine Kreis-Rebeca.

A községében egyszer összecsapott a haladó irányzat a konzervatív iránnyal. Az öregur valamiféle apróbb szertartásbeli reform mellett tört pácát. Az egyik hitközségi tag — rovarirtó mestersége volt, afféle régi Dietrichstein — rendkívüli haraggal pattant föl a helyéről a hitközségi gyűlésen — kikelt a rabbi reformáló irányzata ellen. Az öregur szelíden azt mondta neki: Sie, Herr von Platzauer, sie scheinen für religiöse Obser-Wanzen stark eingenommen zu sein.

Télen, ha szombaton fűteni kellett volna, a hagyományos törvény szerint parancsot nem szabadott a tót Hanka családnak adni a fűtésre. Annak azt magától kellett kitalálni. Azért szombatról szombatra a következő kis párbeszéd folyt le Hanka és az öregur között:

Az öregur: Hanka, mi van most?

Hanka: Most megvan nappal.

Az öregur: De milyen nappal?

Hanka: Mint mindig: megvan olyan nappal.

Az öregur: De milyen nappal? Péntek nappal?

Hanka: Nem, szombat nappal.

Az öregur: De milyen szombat nappal? Izzadás szombat nappal?

Hanka: Fagy izzadás! Hideg szombat nappal.

Az öregur: No és mit csinál az ember, ha van hideg szombat nappal?

Hanka: Ember fázik, ha van hideg szombat nappal.

Az öregur: És mit csinál az ember, hogy ne fázzék, ha van hideg szombat nappal?

Hanka: Fújja ember körmét, ha van hideg szombat nappal.

Az öregur: És ha nem akarja körmét fujni ember — minek van-akkor kályha szobában?

Hanka: Ember akkor ráül kályhára hideg szombat nappal.

Az öregur: Minek ül rá, ha kályha is hideg? Mit kell csinálni, a dráku bujjék beléd, Hanka, hogy kályha ne legyen hideg?

Hanka végre: Be kell fűteni akkor, ha van hideg szombat nappal!

Igy kellett Hankának hétről hétre kitalálni a maga emberségéből, hogy szombaton is be kell fűteni, hideg szombat nappal. Sok baja volt az öreg kotesói rabbinusnak a kilejével a művelt német prédikációinak egyes kifejezései miatt is. Hogyisne! Abban az időben, amikor egyszer a gabbeja az egyik főhercegnő lebetegedése alkalmából, amikor az uralkodó házában leánygyermek született, azt az üzenetet küldte hozzá: Der Herr Rabbiner möge eine Entbindungsrede halten. Az öregur haragosan üzenté vissza: Die soll er halten. Egyszer a rabbinus az egyik beszédében azt a kifejezést használta: Gewisse Leute gleichen der Schmarotzer-Pflanze. A balbatim a templomudvaron, a beszéd után nagy fejcsóválások között la-

Fehér butort

a legjobbat
nagy
választékban

WERBNER asztalosmesterei
VIII. Baross-u. 9. és Conti-u. 17. Részteltek

És végül hadd teljesítsek egy szomorú kötelességet. A trianoni határon túlról, az én drága szülőföldemről kicsiny nádfödeles házak ezreiből, bus gyászoló magyarok küldik koporsóddhoz, Szatmári Mór általam hálás köszönetüket. Köszönik Neked, hogy jószágos atyjuk voltál minden időkbén. Mikor az elmúlt napokban köztünk jártam, azt kérdezték tőlem, mikor jössz ismét hozzájuk. Te már nem mész közéjük. De ha feljut tiszta zsidó lelked a Mennyekbe, az igazságnak bírása elé, imádkozz értük, hogy váljon valóvá álmuk. Hogy menjen teljesedésbe reményiségük. Légy áldott halott poraidban, Szatmári Mór!

Az ő élete úgy telt tovább, mint eddig, lázas munkában és szerény egyszerűségben. Rája illett a zsoltáros szava: tiszta kezű és tiszta szívű, akit lelke nem visz hamisságra és nem esküszik csalárd-ságra. Ez volt életének tragikuma is, amely hasonlatos volt Jerémiás profétáé-hoz abban, hogy eszméi, tanításai meg-valósultak. A magyar nemzet szabad és független lett, de haj milyen drága árat

Furnérok keményfűtőeszközök, kályhák,
gőrlécek
Grun Sándor Budapest, VII., Kazinczy
utca 22. Tel. J. 428—97.

Hszüan Tung orvosát és legjobb barátját, a tiencsini Brüll doktort a numerus clausus kergette Kinába

Paál József eredeti riportja

Semmering, 1931. december.

Sajnálom nagyon, hogy nincsen szerencsém személyesen ismerni Schlesinger János urat, aki kezébe vette a külföldön tanuló magyar diákok sorsának intézését. Az írásait olvasom, a programját ismerem. Mind a kettő szívhez szóló és zsebekbemarkoló. Sajnálom, hogy nem ismerem őt, mert akkor talán előbb neki küldöttem volna ezt az írást: lelkesítőnek a nemes akcióban, például az azoknak, akik Itália, Csehország, Bécs diákszobáiban korgó gyomorral hajolnak tépett jegyzetek fölé és e pillanatban talán még csak nem is sejtik, hogy honnan szerzik meg a szemeszterek vizsgáinak díját.

A tiencsini Brüll doktor sorsa kicsinyke virág abból a tarka bokrétaból, amit könyves szemekkel szedtem össze barangolásom közben.

A tiencsini Brüll doktor Pestről került el a távol Keletre és akármilyen furcsán is hangzik: ma voltaképpen az ő kezében van letéve a Kelet problémájának a megoldása. A tiencsini Brüll doktortól függ ugyanis, hogy a mindig szomorú tekintetű Hszüan Tung, a mennyeknek ábrándos fia, elfogadja-e a mandzsuriai császárságot, amelyet a japánok felajánlottak neki.

A tiencsini doktor Brüll, a világ legelőkelőbb klubjának választmányi tagja, házi orvosa és legitimusabb barátja Hszüan Tungnak, aki nem tesz egy lépést sem addig, amíg ezt a lépést alaposan meg nem vizsgálta a barátjával.

A tiencsini Brüll doktor a legteljesebb mértékben bírja Anglia bizalmát és az ő szava dönti el, hogy valaki tagja legyen a Country Clubnak.

Ez az egyesület a világ legexkluzívabb klubja. Az elnöke: az angol nagykövet, őfelségének, az Egyesült Királyság királyának képviselője és a klub választmányában őt helyettesíti a tiencsini Brüll doktor.

Az, akit nem vettek fel Pesten az egyetemre...

Ki kellett vándorolnia innen, mert — tanulni akart.

Talán még fejbe is verték furkós botokkal, mindenestre azonban leigazoltatták.

Ma az ő igazolasától függ, hogy valaki beléphet-e abba a házba, ahol Nagybritannia lobogóját lóbálja a szél.

Itt őt tanácsolták el Pestről, amott a mandzsuriai császár kéri a tanácsát. És amikor a Brüll doktor autója végiggördül a távol Kelet legnagyobb városában az idegen negyed széles boulevardján, háptákba állnak előtte a nagyhatalmak katonái. Az angolok éppen úgy, mint a franciák, az olaszok, vagy a japánok, akiknek olyan a szemük, mint a félig érett mandula. Háptákba állnak előtte, tisztelegnek és kárpótolják azokért az ültegekért, amelyeknek a színhelye a pesti Egyetemter volt...

Valamikor régen...

Legalább tizenkét esztendeje van ennek...

Nem a tiencsini Brüll doktor az első, aki tanácsot adott koronás uraknak a zsidó doktorok közül. Raf a Porto előtt és után Szent Péter földi helytartói, a spanyol Bourbonok, a német-római-birodalom urai, de még maguk a Habsburgok is testi-nyavalyáikon kívül a lelki bajaikat is a zsidó

doktorokkal gyógyították. És úgy látszik, hogy a zsidó doktorok beváltak mint legfőbb tanácsadók is.

A távoli Keleten a Brüll doktor az első, akiről tudom, hogy tanácsadója egy kínai császárnak. Kinában eddig nem igen voltak zsidó vallásu udvari orvosok.

Legalább is én nem igen tudok hasonló esetről.

Erről is csak véletlenül szereztem tudomást.

Abba a hegyek közé épített mese-szállóba, ahol néhány hét óta dolgozom, ha a munkához történetesen kedvem akad, kínai vendégek érkeznek a mult héten. Az ilyen exotikus vendégek itt nem igen okoznak már feltűnést. Megszoktuk itt az indusokat, akikből néhanapján valódi maharadzsza is jut a lunch-hoz, fel-fel tűnik néha egy tipikus néger profil is, akiről aztán kiderül, hogy a viselője valamiféle híres professzor odaát Amerikában, beszéltem én itt már indiánus törzsfőnökkel is, a Parana partján lévő Chacaból, tehát a kínai vendégek érkezése a számomra nem jelentett volna szenzációt, ha...

No igen, éppen ez a ha...

... ha tudniillik a kínai vendégek nem aznap érkeztek volna meg a Semmeringre a Südbahnhotelbe, amikor az újságok a kínai eseményekkel voltak telve. Hasábos tudósítások a Mandzsuriaiban folyó harcokról, az új császárság kikiáltása: és ehhez hasonló szenzációkkal kedveskedtek a lepedőnagyságu angol Daily-k, a különböző Tagblattok és az a pár magyar újság, amely estefelé eljut ide hozzánk. A kínai vendégek nem voltak valódi kínaiak, fehér volt a bőrük, elegáns a tolettjük, szóval valami olyan angolba ojtott németek voltak: dr. Edmondo Aix-nek, tiencsini német kórház igazgatójának a felesége és a leánya. Két hétig utaztak a mennyek birodalmából, amíg elértek ide, azért, hogy elmeséljék nekem a budapesti Brüll doktor csodálatos történetét.

Asszonyok között hamarosan meg az ismerkedés, különösen ha az asszonyok úgy egyformán finom érzésűek. Itt esett meg, hogy az esti táncos a felségem már szervizolta nekem dr. Aix-akat. Ott ültek a hatalmas hall empire sarkában és nagy, exotikus virágokkal meg madarakkal ékes fehér selyem kendő takarta be a mélyen dekol-

tált estélyi ruhákat. Sárkányok okádtak fűzet egymásra és aranyból volt himezve a nyíló cseresznyefa feslő bimbója is.

A barpulton a mixer ugyanilyen exotikus italokat kevert össze mindenfajta színű üvegek titokzatos tartalmából, a jazz pedig a legújabb slágereket játszolta.

Kinához illő hangulat...

Persze Kináról beszélgetünk. Gyorsan szó esik Hszüan Tungról. Fräulein Marie, Madame Aix hirtelenszöke leánya szomorúan sóhajt fel:

„Milyen kár, hogy nem jött el velünk dr. Brüll, ő igazán sokat tudna mesélni nekünk a császárról!”

„Ki az a doktor Brüll?”

Most már az anyja veszi át a szót és ő meséli tovább:

„A doktor Brüll egy tiencsini orvos. Az urammal — aki Bückeburgban a Schaumburg-Lippe uralkodó-herceg udvari orvosa volt — ő vezeti a tiencsini német kórházat. Az uram kirurgus, a doktor Brüll internista. Fiatal ember még, alig lehet valamivel több harmincnál, pár éve él csak kinn Kinában, de igen kitűnő orvos és nagy tekintélye van. Amikor Hszüan Tung évek előtt Pekingből Sir Reginald Johnston segítségével Tiencsinbe menekült, a feleségének valami baja támadt. Sir Reginald Johnston ajánlatára doktor Brüll ment el a volt császári palotába és látogatta a császárnét. Azóta ő a család házi orvosa. Majdnem minden nap ott van abban a kis villában, ahol eddig Hszüan Tung idegen protektorátus alatt élte a maga csöndes életét. Ez igen nagy kitüntetés. Tudni kell ugyanis azt, hogy a kínai, bármennyire is udvarias és előzékeny európaiakkal szemben, a lakásába idegent nem enged be, ha ezt megteszi, akkor az az idegen, aki egyszer átlépi a küszöbét, a legjobb barátja lesz. Doktor Brüll tényleg a legjobb barátja Hszüan Tungnak és Tiencsinben mindenki tudja, hogy Kina volt és Mandzsuria elkövetkezendő császára minden lépésénél kikéri doktor Brüll tanácsát.

Doktor Brüll fiatal kora ellenére igen tekintélyes ember Tiencsinben. Nemcsak tagja, hanem választmányi tagja a Country Clubnak, amely talán legexkluzívabb klubja a világnak. Arról nevezetes, hogy a tagok feleségei külön tartoznak kérni felvételüket a klubba. A felvételek fölött egy öt tagu zsűri

NE KÖHÖGJ! NE KRAKOGJ!

HISZEN EZ ELLEN KÖNNYŰ VÉDEKEZNI!

KALIMENT

gyógygyógykorral

mert pillanatok alatt megszünteti a köhögést és rekedtséget, a gyomorból eredő szájszárazságot

Biztos szájfertőtlenítő

1 dob. (30 drb) 70 fill., családi dob. (100 drb) P 1.80

Pharmacia Gyógyszergyár Rt., Budapest.

dönt és ennek az elnöke a doktor Brüll..."
Megkérdezem: „És a doktor Brüll is német? Talán ő is Bückebergből került Tien-
csinbe?”

„Ah, dehogyan — feleli Madame Aix —
doktor Brüll a bécsi egyetemet végezte. A
professzorai megleghangos levelet írtak tudá-
sáról az uramnak Bécsből utazott el, eredet-
ileg Japánba akart menni, de aztán Tien-
csinben ragadt. Ugy került ide, hogy egy
előkelő kínai államférfiú fiával járt együtt
az egyetemre és az beszélt rá, hogy ma-
radjon nálunk...”

Most közbeszól Fräulein Marie, aki egy-
látszik doktor Brüll familiáris viszonyairól
jobban van informálva:

„A doktor Brüll csak az egyetemre járt
Bécsben, de voltaképpen nem bécsi. A szü-
lei Pesten laknak, gyakran kap leveleket
Pestről. Pesten született, de ott nem járha-
tott iskolába.”

Miért?

Tétova hangon szól a felelet:

„Wissen Sie, er ist ein Israelit...”

... Er ist ein Israelit ...

Mennyi tragédia van ebben a négy szó-
ban.

Ez a keményen kiejtett négy szó elég ah-
hoz, hogy valaki előtt becsukják a tudomá-
nyok felszentelt csarnokának a kapuját és
a bezárt kapu előtt villogó, tüzes karddal
haltot kiáltanak feléje. Olyan hangosan,
hogy még Kinában is meghallják. Emiatt a
négy szó miatt kell a doktor Brüllnek a Ne-
felejtis-utcából, vagy a Löwöde-térről sze-
mélyvonatok harmadik osztályának fapad-
jain tünödni azon, hogy: miért is nem sza-
bad neki otthon megtanulni az emberi tu-
dományok legnemesebbikét. Egő fejét oda-
nyomja a vagon üvegablakához és kidül-
ledt szemekkel hámulja az éj sötétjében a
rohanó telegráfoszlopokat. Kicsinyke batyu-
ban kevéske lom: beszáradozó kenyér, foldott

ruhák és bársony tasakban négyszögletes
szíjjak, amik hangosan hirdetik, hogy „Du
bist ein Israelit!” Négy lépés hosszú és há-
rom lépés széles szűk kabinet az Alserstras-
se környékén, az ablakai a lighthofra néznek.
Örökös rettegés, ha elsejre pontosan nem
érkezik meg hazulról a pénz. Istenem, pár
pengő miatt mennvi reszketés! Fekete szálai
a korai bajusznak pelyhedzenek az ajkak
fölött, végre mégis zsebben a diploma. De
odahaza nem ér semmit. „Du bist ein Isra-
elit!” Keserves bucsu, tarka abrosz fölött
esténként szó esik otthon Róla, aki az óceán-
járó fedélközén most indul messzire. Otthon
nyilvántartják a napokat. „Most már Bom-
bayban lehet, most kerülnek meg Koreát, egy
hónap múlva már levelet is kaphatunk tőle.”
Aztán megjön a levél, már jönnek a dollá-
rok is és ma: doktor Brüll a numerus clau-
sus által Pestről elzavart bécsi orvos házi
orvosa a mandzsuri császárnak és tőle
függ ennek az új országnak a sorsa...

A Pesti Hitközség templomainak új előjárói

A Pesti Izr. Hitközség választmánya ked-
den délután Stern Samu udv. tanácsos el-
nökölete alatt tartott ülésében Eppler Sándor
főtitkár javaslatára egyhangulag választotta
meg a hitközségi templomok új előjáróivá
itt felsorolt hitestvéreinket:

Rombach-utcai templom: Dinner A. Emilt,
Landesmann Márkot.

Aréna-uti templom: Hirschler Samut, Mei-
sels Lajost.

Csáky-utcai templom: Latter Mór.

Bethlen-téri templom: Braun Nándort, Ro-
senberg Mihályt, Schwarc Mártont, Soltész
Józsefet, Steiner Jakabot és Strausz Miksát.

Az új előjárók életrajzai itt következnek:

LANDESMANN MÁRK,

a Rombach-utcai templom új előjárója
1863-ban született Nagymihályon, Zemplén
megyében, 1896 óta lakik Budapesten, fő-
nöke a világhírű Landesmann Márk és Fiai
budapesti, Landesmann és Gross bécsi és
Marek Landesmann a Synove prágai cégek-
nek. A hitközség adófelszámolási bizottsá-
gának tagja, a zsidó gimnázium barátai kör-
ének választmányi tagja, 1930 sevuoszkor
egy gyönyörű tórát ajándékozott a zsidó gim-
názium templomának, melyet nagy ünnepe-
lyességgel avattak fel. A zsidó fiúarvaház
gazdasági bizottságának és a hitközség kép-
viselőtestületének kinevezett tagja. Felesége
az összes zsidó nőegyletek melegsívű támogatója és a zsidó gimnázium elnöki taná-
csának tagja. Egyik fia: dr. Landesmann
István, a zsidó fiúarvaház gazdasági bizott-
ságának tagja. Landesmann Márk, a világ-
hírű Landesmann Márk és fiai állatbizomá-
nyi cég tulajdonosa, mely az állatértékesítő
szakmának legnagyobb cége az országban,
külföldön óriási összeköttetésekkel rendel-
kezik, Párizsban, Londonban is összekötte-
téseket tart fenn. Négy fia van, ezek közül
dr. Landesmann István és László a buda-
pesti céget, a bécsi céget Sándor, a prágai

céget pedig Andor fia vezeti, mind rendki-
vül vallások és minden tekintetben édes-
apjuk nyomdokait követik. Sándor fia a
bécsi hitközségi életben is élénk szerepet ját-
szik és támogatója a bécsi zsidó jótékony
intézményeknek. Az új előjáró a Rombach-
utcai templomnak harminchat év óta
hűséges látogatója, Feldmann Mózes rabbi
feleségének nagybátyja volt. Landes-
mann Márk rendkívül vallásos ember.
kötő családapja, aki általános köztisztelt-
nek és megbecsülésnek örvend, a becsületes-
ség, jószívűség és korrektség mintaképe,
akit mindenki szeret, aki csak egyszer is be-
szélt vele. Kizárólag vállalatának, családjá-
nak és a jótékonyaságnak él. Felesége is
mintaképe a zsidó nagyaasszonynak, ki titok-
ban nagyon sok szegényen segít, állandó
támogatója a nőegyleteknek és zsidó jóté-
konysági intézményeknek. A Rombach-utcai
templom a Landesmann Márknak előjáróvá
történt megválasztásával minden tekintet-
ben kiváló, nagyszerű vezetőférfiut nyert.

LATTER MÓR gyáros:

1863-ban született Csúvos községben (To-
rontál megye) és mint szegény szülők gyer-
meke, a saját erejéből, nagy szorgalommal
kezdte meg életpályáját. Előbb kereskedő,
majd iparos pályára került. 1896-ban Temes-
várott ecetgyárat alapított, néhány évvel később
ugyanott cukorka- és csokoládégyárat
létesített, mely ma is létező hatalmas vállalat
Candida Rt. néven. 1910-ben Szegeden
ecetgyárat alapított, mely ma is fennáll. 38
évi küzdelmes és becsületes munka után a
magnélethez vonult vissza és Budapestre
költözött, kizárólag a felekezeti életben vesz
részt. A Lipótvárosi Imaházegyesület elnök-
ségi tagja, a Pesti Izr. Hitközség és a Chevra
Kadisa képviselőtestületi tagja, a zsidó jóté-
kony intézmények és a szegények nemes-
szívű, áldozatkész támogatója.

STRAUSZ MIKSA

79 éves, de éveit erősen meghazudtoló ener-
giával és fiatalos hűvel merül bele a Beth-
len-téri templomegyesület munkájába. Mint
egészen fiatal ember nagy munkával és szor-
galommal Zalalövön nagykereskedési vállalatot
vezetett, melyet a tiszasziári per folya-
mán keletkezett antiszemita mozgalom ide-
jén először kiraboltak, majd porig égették.
Már ott komoly és nagyértékű munkát fejtett
ki a zsidó hitközség vezetésében. Később
Budapesten a több mint 25 éves Pharmacia
gyógyszervegyészeti gyár megalapításában
vett részt és agilitásával és szorgalmával
fiaival együtt ezt a vállalatot külföldön is
becsült és elismert vállalatná alakította és

fejlesztette. Ugyancsak igazgatósági tagja a
Kozmochemia Rt.-nek is és más hasonló vállalatoknak,
tehát élénken vesz részt a köz-
gazdasági életben. Felesége, szül. Schwarz
Malvin, úgy mint ő, szeretettel vesz részt a
zsidó életben és komoly s értékes munkát
végez a VII. kerületi izr. nőegylet akcióiban.

HIRSCHLER SAMU

A VI. templomkörzet vezetőségének javasla-
tára körzeti előjáróvá választották meg a kör-
zet régi érdeműs tagját, Hirschler Samu ke-
reskedőt és háztulajdonost, aki már a mult-
ban is tevékeny részt vett a zsidó közügyek-
ben, különösen az Aréna-uti templom jóté-
konysági és kulturális ügyeiben. Előjáróvá
történt megválasztásával a körzet régi óhaja
teljesült. Hirschler Samu gerinces egyénisé-
gével, szeretetreméltó modorával mindenki-
nek megbecsülését és szeretetét váltotta ki.
Munkásságához indokolt reményeket fűznek.

— A pesti izr. hitközség intézményi szak-
bizottsága hétfőn, e hónap 4-én, Kaszab
Elemér intézményügyi előjáró elnökölete
alatt tartott ülésében letárgyalta a hitköz-
ség két kórházának, valamint a Kaszab Aladár
és neje poliklinikának 1932. évi költségvetését,
amely 1,458.928 pengő 68 fillér ki-
adással szemben 1,370.000 pengő bevételt,
vagyis 88.928 pengő 68 fillér kezelési hiányt,
továbbá az előző évi 188.532 ápolási nappal
szemben 200.000 ápolási napot irányoz elő.
Dr. Temesvári Rezső, dr. Blum Ödön, dr.
Pap Salamon és dr. Löw Sámuel bizottsági
tagok felszólalásai, valamint Kaszab Ele-
mér előjáró és Eppler Sándor főtitkár fel-
világosító magyarázata után a bizottság a
költségvetési javaslatot teljes egészében
magáévá tette, megállapítván, hogy az elő-
írányzott kezelési hiány a mai szomorú gaz-
dasági viszonyok mellett indokolt.

— Bécsben kitért magyar zsidók. A bécsi
hitközségnek a következő magyar zsidók je-
lentették be kitérésüket: Lagerbauer né szül.
Hamburger Julia, szül. Pozsonyban, Schwartz
Magda, szül. Budapesten, Steinbach János,
szül. Kaposváron, Bleier Boriska, szül. Me-
zőtúron, Frank Vilmos, szül. Budapesten,
Rajk Béla, szül. Baján és Lukács András,
szül. Budapesten.

Idegesség, álmatlanság

esetén csakis a tengerisót és szibériai lenyőt tartalmazó

valódi **PILAVIN**-ban
fürdjön 40 fillérért.

Laskasütőgépeket és berendezéseket

legmodernebb kivitelben gyárt

Friedlieb Miklós

különleges laskasütő gépek gyára

Budapest, VII., Nyár-utca 16. szám

Telefon: József 345-48. — Árjegyzéket és

költségvetést legmodernebb gépeimről díj-
mentesen küldök.

Miből él Sauerstoff?

vagy nehéz dolog a népszámlálás zsidóéknál

Írta: Solem Aléchem

A világhírű zsargon humoristának ez a remeke, mint nekünk Lembergől írják, a januári lengyel népszámlálás alkalmából aktuálissá válva, óriási derűtséget keltett az egész kelet-európai zsidóságban...

A varsói zsidó hitközség engem bizott meg, hogy állítsam össze a zsidók statisztikáját. Elutaztam.

Első állomásom Jablonica, egy csendes kis zsidó falu volt, két órára Varsótól.

Kora reggel néhány zsidó már ott lábatlankodott az előszobámban. Mindenáron látni akarták a „statisztikust”. Elfajta lényhez ugyanis még soha sem volt szerencsénk. Hírem megelőzött.

Ha már itt vannak, gondoltam, élek az alkalommal és kikérdezem őket. Odafordultam az egyikhez és köszöntöm.

— Jó reggelt, kedves barátom!

— Jó reggelt, Solem Alechem.

Hányagut kezelt nyujt.

— Hogy hívják, kedves?

— Lewi Jichok.

— És a családneve?

— Miért olyan kíváncsi?

— Talán a családneve: titok?

— Ha titok, ha nem, maga mégis csak megmondhatná, hogy miért kíváncsi rá? Ez talán csak nem titok?

— Nem tudja, hogy miért vagyok rá kíváncsi?

— Nem egészen tudom...

— Dehát vallja be végre, hogy hogyan hívják!

Szegyenkezve feleli:

— Sauerstoff!

— Nőse?

— Ajjé...

— Mi az, hogy ajjé...

Egy másik felel helyette:

— Eppen most válik!

— És hány gyermeke van?

Kezdi összeszámlálni őket:

— Az első feleségemtől van egy... kettő... három... néki az első házasságából maradt egy... kettő... a második feleségemtől — Megunja a számolást.

— Mondjuk: van hat gyermekem!

— Mi az, hogy mondjuk? Pontosan akarom tudni.

— Látja kérem, ép ez nem tetszik nekem, hogy pontosan akarja tudni, hogy pontosan hány gyermekem van. Minek az magának? Micsoda kegyed? Hivatalnok? Fizetik önt azért, hogy megtudja pontosan, hány gyermekem van? Kérdezni fogja ezt valaha valaki kegyedtől? Fogják ezt ellenőrizni? „Pontosan?” Nagyszerül!

A többiek buzdítják:

— Ostoba fráter, hát miért nem mondd meg?! Hiszen már kezdted számolni...

A többiek igenis nagyon szeretnék tudni, hogy még hány és miféle kérdés vár rájuk?

Sauerstoff kezdi újra összeszámlálni az új-jain a gyerekeit és kiderül, hogy van még — hála Isten — három gyermeke...

— Kilenc gyermekem van összesen, adjon az Ur isten erőt, egészséget nekik!

— A kilenc közül hány fiu és hány leány? Sauerstoff újra számol:

— Négy fiu és öt leány.

— Hány fiu házas és hány leány?

— Ezt is tudni akarja? De miért? Miért akarja mindezt tudni?

A többiek türelmetlenül kiabálják:

— Mondjad hát, ha kérdik!

— És valaki már mondja is helyette:

— Három fia, meg három lánya.

— U-ugy? — kérdi kárörömmel Sauerstoff. — Na és a Srólik az nem számít?

— De hisz az még nem nősült meg?

— Nem nősült meg? Mit nem mondasz?

Hiszen ezen a szombaton már fel is hívják a töráhozl! Másfél hét igazán nem számít!

Felirom és folytatom a kérdezést.

— És a Srólik menyasszonya?

— Az nálam van...

— Miért van magánál a menyé? Hiszen hazamehetett volna a saját apjához is?

— Annak magának sincs semmije.

— Van háza önnek?

— Van...

— Mennyi az értéke?

— Ha Párisban állna, érne valamit. Itt: garast sem ér. Eppen csak hogy lakhatásom van benne.

— Eladná száz rubelért?

— Száz rubelért? Hova gondol? Isten őrizze! Hiszen örököltem. Nem adnám háromszázért sem. De — ötszázért... na! Nem mondom. Bérelnek magamnak lakást és legalább kezdenék valamihez.

— Hát most mivel foglalkozik?

— Foglalkozom én valamivel? Ki foglalkozik itt ma valamivel?

— Hát miből él?

— Isten kegyelméből, dicsértessék az ő szent neve! Ha ő ad, akkor van.

— De a jó Isten nem dobálja le a maga lába elé a magas égből, amivel meg akarja ajándékozni?...

— Hogy nem dobálja le? Dehogy nem dobálja le! Mert valóban nem tudom megmondani, hogy miből élnek másból? Kérem számolja össze: egész vagyonra van szükségem! Legalább négy rubelre hetenként! A házamból, azonfelül, hogy lakhatom benne, tizenkét rubel jövedelemem van. Ebből kilenc rubel telekadóra megy, öt rubel javításokra. Marad tehát: egy lyuk a kabátzsebemben két rubel számára.

Egyszerre önérzetes lesz:

— Pénzem, az nincs, hála Istennek! Nem nekem, sem egyetlen zsidónak sem, aki itt áll ön előtt. Legfeljebb a városi zsidóknak van pénzük. Nekünk nincs. Mesterséget, azt sem tanultam. A nagyapám sem volt szuster. És mégis Isten segítségével, élek. Idestova ötven esztendeje. És ha férjhez kell adnom a leányomat — férjhezadom. Még táncolunk is a lakodalmán.

— Röviden: micsoda ön?

— Mi vagyok? Istenem... zsidó vagyok, mint a többi...

— Mit csinál naphosszat?

— Tanulok. Davenolok. Mit csinál egy zsidó? Ha megéregliztem, kinézek a piacra...

— És mit csinál a piacon?

— Mit csinál? Amit éppen lehet. Tegnap például elmenőben meghallottam, hogy Joine Borik egy gazda számára három kecskét akar vásárolni. Azonnal elmentem egy másik gazdához, aki egy izben közölte velem, hogy tulságosan sok kecskéje van. Így Joine Borikkal kitűnő üzletet csináltam, kerestünk mind a ketten, jó órában legyen mondván, másfél rubelt.

— Ön tehát ügynök?

— Tudom is én? Néha eszembe jut és akkor gabonát veszek.

— Néha?

— Na igen. Ha tudnillik van hozzávaló pénzem.

— És ha nincs?

— Istenem... Ilát akkor megszerzem a hozzávaló pénzt.

— De hogyan szerzi meg?

— Mit tudom én?

— És beletelik egy óra, amíg megtudom, hogy Sauerstoff néha dájén, máskor bíró, részben ügynök, részben kerskedő, egy íci-picit házasságközvetítő és ha kedve szottyan, hordár is.

— És ezekkel a felsorolt és fel nem sorolt foglalkozásokkal is megkeres annyit, ha verítékesen is, hogy eltarthatja feleségét, a gyermekeit és a menyét, akinek az apja szegény, mint a templom egere...

Ez ő: Sauerstoff.

— Az Omike Hitvédelmi Szövetségének ankétja. A Hitvédelmi Szövetség kedd este zsufolt teremben ankétot tartott „A zsidóság szerepéről a világpolitikában”. Hevesi Ferenc dr. rabbi köszöntötte az előadókat. Gál Jenő országgyűlési képviselő a zsidóság hivatásáról beszélt. A zsidóság feladata — mondotta — a Szinajhegyi kinyilatkoztatás propagálása, az ott lefektetett erkölcsi parancsok politikai érvényesítése. Sós Endre a zsidó politikusokról: Crémieuxről, Montefloréről, Luzzattiról, Lucien Wolffról, Rathenauról és Vázsonyiról beszélt. Sós Endre azzal végezte nagyhatású beszédét, hogy a vallásos zsidó politikusok mindig az emberi haladásért küzdöttek. Dr. Felek Gyéza főszervező zsidóvallású politikusokról beszélt, kifejtette a német Ballin és angol Cassell nagy erőfeszítését a német-angol ellentéték áthidalására. Rathenau világtörvényi szerepének és vértanu-halálának valószínűsítésével fejezte be felszólalását. Utána Hevesi Jenő konzul az ankét szempontjaiból a gazdasági világhelyzetet fejtegette és rámutatott azokra az irányelvekre, amelyek a nemzeteket megvalósításuk esetén a gazdasági krízisből kivezelhetnék.

Ön pengővel fizet Magyarországon

vásárol szállodai bont és ezzel biztosítja a

téli szezont a SEMMERINGEN.

A Südbahnhotel

a Semmering egyetlen szállodája páratlan kilátással a gyönyörű hegyi panorámára.

Familienpension Waldhof és Wintersportpension Meierl árai:

Teljes ellátás lakással és borraival: Südbahnhotel és Waldhof (folyó víz a szobákban) S 16.—, Pension Meierl S 11.— feljebb. — Változatos és gazdag szórakozási- és sportprogramm. — Minden délután és este tánc. — Saját hangos mozi. — A legideálisabb téli sporthely. — Saját skikurzusok.

Prospektust küldenek és felvilágosítással szolgálnak.

Österr. Verkehrsbureau Budapest, V., Nádor-utca 18. és Südbahnhotel Semmering.

A MI BUJDOSÓ DIÁKJAINK

A KÖZPONTI ZSIDÓ DIÁKSEGÍTŐ
BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYEI

Elnök: SCHLESINGER JANOS

Hivatali helyiségeik:
SIP-UTCA 12. II. TELEFON: J. 423-09

Miért nem fogy a bujdosó diákok száma?

Még itt a tél hónapja, a Sevat, még most csak a tavaszra, új életre előkészítő Ádár hónapot várjuk, hogy újat egyengesse a felszabadulás hónapjának. Niszannak s az új tavasznak...

Sokan kérderik tőlünk, hogy bár „enyhült a numerus clausus”, miért nem fogyott a bujdosó diákok száma? Mások nem is kérderik ezt, hanem készek elhinni, hogy most már kevesen vannak idegen országokban nyomorgó diákjaink. Így nem gondolva a szenvedőkre, könnyitlenek a maguk sürgős gondjain. Pedig... Hiába átkatnók magunkat, fiaink szárai ott künn vívják az élet-halál harcot s ha rájuk nem gondol a magyar zsidóság, azzal nem szűnik a numerus clausus s csak még rosszabbra fordul a bujdosó diákok sorsa.

A valóság az, hogy az enyhülést még várunk kell. A numerus clausus enyhülése annak a téli hidegben didergő embernek sorsához hasonlítható, akinek ugyan se meleg sábjaja, se hajléka, se étele nincs, csak promeszt kap egy sorjátékra. S ha ki tudja várni a sorshuzást s addig nem jagy meg — végül is nem az ő számát húzzák ki. Fiaink számait se húzzák ki, vagy ha igen, nem azokban a fakultásokban, ahova jutni akarnak. S ha azelőtt azért kellett kibujdosniok, mert nem vették fel őket főiskolákba, most még ezenfelül azért is kell bujdosniok, mert fölveszik őket oda, ahova se tehetségük, se hajlamuk nincs.

De még az ismert numerus claususon felül sok más numerus clausus is van s nemcsak az egyetemeken. S van akárhányszor oly szakintézet, ahol nincs numerus clausus — s épp ezért még a numerus clausus arányában sem veszik oda fiainkat... Itt kibujdosniok csapatokban, tömegekben. S vár rájuk künn nyomor, vég nélküli erőfeszítés, sokszorosa nagyobb teher, mint a világ bármely diákjára. Még mielőtt tanulhatnának, meg kell tanulniok az idegen nyelvet, hogy megértsék az előadásokat, közben éhezniök, munkát keresniök és nem találaiok s ha csodamód nélkül találnak, nappal dolgozniök, hogy éjjel tanulhassanak, vagy éjjel dolgozniök, hogy nappal előadást hallgassanak — haza szülei s hazáról támogatást várnaiok, de már nem is várnaiok, mert az éhínséges várakozásban kimerültek és letörtek. Elhagyottak, csüggedés, kétségbeesés, betegség és meghasonlás, üldözöttség érzete kíséri őket. S ha hozzávesszük, hogy fiatalok, tapasztalatlanok, vagy nem edzettek, még csak megközelítő képet kapunk a magyar zsidóság tudománygratőr ifjúságának sorsáról.

S mennyire kell őket becsülnünk, ha tekintetbe vesszük, hogy mindezek dacára a leg-sötétebb sorssal küzdők közül hányan végeztek mégis tanulmányukat, jelesen, kitüntetéssel, még önálló tudományos kutatást is folytatva, műveket alkotva, pályadíjakat nyerve, hazájuknak és hűfellegetüknek be-

csületét és hírét szolgálva. Csak aki ezt tudja, foghatja fel, mily öserő, mily istenadta tehetségen teltség és akarat lakozik a magyar zsidóságban.

De hány megy tönkre testileg, hány öregszik meg idő előtt. Mily drága árt fizet ez az ifjuság a tudásért...

Bizony, még a Sevat téli hónapjában vagyunk, még csak az Ádárra kell készülnünk. Az Ádár még nem a tavasz, de arra való előkészület. Ádár nélkül nincs Niszán, nincs felszabadulás.

Amit bizottságunk állhatatos akarója nyújt, nem maga a várt, remélt jobb kor s

csak segítség a téli nyomor közepette, csak jó hír, biztatás, erősítés, reménynyújtás hazáról: Tartsatok ki, fiaink a tél közepette, veletek érzünk, mindent megteszünk értetek! Bizunk a hazai zsidóságban, hogy velünk van — mert fiáról van szó.

★

Adományok a bujdosó diákok számára vagy az Egyenlőség szerkesztőségének, vagy a Központi Zsidó Diáksegítő bizottság számlája javára a Belvárosi Takarékpénztárhoz küldendők. Telefonfelhívásra (elnökünk telefonszáma 578—72) befizetőlapot küldünk.

Mindent, ami zsidó...

Németországban a Hitler-párt az ujesztendő alkalmával újult irítháborút izen a zsidóság ellen abból a költői hasonlatból kiindulva, hogy egy heringből, ha tíz órán keresztül is áztatják a vízvezetékben, nem válik sült csirke. Azonkívül azt is közhirre tették, hogy uralomra jutásuk esetén egyik legfontosabb teendőjük az lesz, hogy eltörlik magát az ujesztendőt is, miután ez a keresztény vallás megalapítójának a zsidó frigybe való fölvetelét örökíti meg, tehát azt a momentumot jelképezi, amely a keresztény vallás megalapítóját zsidóvá tette...

Ezek után el lehetünk készülve arra, hogy a hitlerizmus mindent el fog törölni, aminek zsidó vonatkozása van, vagy ami a zsidóságra emlékeztet.

Nézzük csak: mi fog ilyen módon indexre kerülni az új hitlerista birodalomban?

Egész bizonyos, hogy el fogják törölni az ó-testamentumot, annak a szeretetről szóló törvényét, melyet a kereszténység is átvett. De el fogják törölni az új-testamentumot is és annak íróit, az evangélistákat, de a tizenkét apostolt is, akik a zsidók közül valók, egyszerű zsidó halászok voltak. Ki kell küszöbölni a zsolnárokat, amelyeket egy zsidó király írt és amelyeket a keresztény templomokban énekelnek. A bazilikák falairól el kell tüntetni az összes urvacsorákat, amely nem egyéb, mint a szédert ünneplő estély. Indexre kerül a Miatyánk is, amelyet zsidók csináltak és a zsidó imakönyvből való.

De menjünk tovább.

Van a kereszténységnek egy prófétája, akit husvétkor énekelnek: Jeremiás. Zsidó volt, ki kell küszöbölni. A miséből el kell távolítani a zsidó szavakat. El kell törölni Jezsajást és Ezekielt, akiknek a kereszténység szobrokat faragott. Még kell szüntetni a vasárnapokat, melyek egy zsidó férfiúnak a születésnapjai. El kell törölni Szent Pétert, aki a szombati nismász-ímát írta. Ki kell hagyni a kórusokból a Halleluját és a Hosannát, melyek zsidó énekek. Ki kell radirozni a naptárból a zsidó szenteket.

Vandal pusztítást kell véghez vinni a képzőművészetben. Össze kell törni Mózes szobrát és el kell távolítani az ótestamentumi tárgy képzőművészeti remeket. Szent Péter templomából pedig haladéktalanul el kell távolítani a héber szavakat.

A történelem zsidó eredetű pápáit is el kell törölni, — vagy pedig?

Talán egyszerűbb volna véget vetni a hitlerizmus minden örületének...

— A Pesti Izr. Hítközség jótékonyági ügyosztálya 1931. évi december 28-án tartotta ülését dr. Zahler Emil előjáró elnökelete alatt. Dr. Zahler Emil elnök a nagyszámban megjelent tagok üdvözlése után színes képét adta az ügyosztály évi működésének: „Az általános elszegényedés, a munka- és keresetnélküliség, a sorsüldözöttség oly tömegét vezette hozzánk, mint eddig soha és sajnos, ezek száma napról napra nagyobb és nagyobb lesz. És hogy mégis számottevő eredményről számolhatunk be, köszönhetjük elsősorban a P. I. H. elnökének, Stern Samu öméltsőségének, az előjáróságnak és a képviselőtestületi tagok nagyértékű támogatásának és megértésének, másrészt pedig annak a lapkadatlan és páratlan energiának, amelyet a jótékonyági ügyosztályban munkatársaim egyenként és együttesen kifejtettek. Hálás köszönetemet tölmacsolom ez alkalommal a P. I. H. elnökének, az előjáróságnak, előjáró helyettesimnek, Galambos Jenő főtanácsosnak s mindazoknak, kik engem e nagy munkában támogattak.” Majd Galambos Jenő főtanácsos terjeszti elő nagyszabású jelentését a jótékonyági ügyosztály szociális és karitatív munkájáról és bemutatta az 1932. évre szóló költségvetés előirányzatot. A jótékonyági ügyosztály egyhangulag tudomásul vette a jelentést és elfogadta az 1932. évi költségvetési előirányzatot. Dr. Zahler Emil elnök ismerette aztán a 1932. évre történt megállapodást a főváros vezetésével és az együttes működésnek eredményét. Sarbó Vilmos igazgató, képviselőtestületi tag tölmacsolta a jótékonyági ügyosztály hálás köszönetét az elnöknek, helyetteseinek és Galambos főtanácsosnak a nagy és kitartó fáradságos munkájáért, biztosította őket a további támogatásról és bizalomról s egyben felajánlotta mindnyájuk nevében a további együttes munkát a nagy és nemes cél érdekében. Schwarcz Mór, Fleischmann Tivadar és mások hozzászólása után az elnök meleg ünneplésével ért véget az ülés.

Pattány egész, meret, csőthay, rusznitű, emberre, hasznos háziállat, Artalmilla. Előrendő készletmenny. Kattinól Laboratórium, Budapest, Mátyási-utca 56. Tel.: J. 316-06.

A szigeti razzia

Dr. Danzig szigeti főrabbi 25 éves jubileumán elevenítik fel hívei ezt a megrendítő emléket.

1918 szeptember 16-án, Jomkipurt ünnepelte Máramarossziget egész zsidósága. A befejező Neila ima közepette hirtelen fegyveres katonaság vette körül az összes templomokat és imaházakat, hogy a huszonhat órai böjtölés s önsanyargatás után katonai igazolásnak vessen alá a hívőket.

A szefárd templomban a Neilánál tartottak, amelyet dr. Danzig Samu főrabbi végzett. Egyszerre csak mozgolódás támadt a zsufolásig megtelt templomban. Pár pillanat alatt mindenki tudta, hogy razzia van és hogy a templomot egy csapat szuronyos katona zárta körül. A felháborodás moraja futott végig a templomon.

Amikor a főrabbi is értesült, hogy milyen meggyalázás érte a templomot, félbeszakította az istentiszteletet, nyugalomra intette híveit:

— Mindenki maradjon a helyén — mondotta harsány hangon.

És ünnepi fehér köntösben kiment a templom elé. Ekkorra már hatalmas tömeg gyűlt össze a szokatlan látványra.

— Ki a karhatalom vezetője? — hangzott dr. Danzig Sámuel energikus szava. Pócs hadnagy jelentkezett.

— Kérem hadnagy ur, vonja el a templomtól a katonai kordont. Én felelősséget vállalok a templomban imádkozó összes híveimért.

— Magasabb helyről kapott parancs folytán nem tehetem — volt a válasz.

A főrabbi a templom előtt összegyűlt és a többi templomokból kitóduló ezrekre menő hívőkhöz fordult és emelkedett hangon felhívta őket, hogy maradjanak nyugodtan, amíg az illetékes hatóságoknál jogorvoslást keres. Majd úgy, ahogy volt, fehér köntösben, tálisszal a vállán, fején a fehér kucsmával utat akart törni magának, hogy a polgári hatóságokat keresse fel és azoknak segítségével távolítsa el temploma elől a katonákat. A főrabbit ekkor a katonák körülfogták és szuronyukat a főrabbi mellének szegezve, utját állották.

Mindenki megdöbbenve nézte, amint az őrség szuronyt szegzett a teljes papi ornátusban álló pap mellének. Az asszonyok jajveszékelték, a gyermekek sirtak. Csak a főrabbi állott rendületlenül, emelt fővel és kitárt mellel kiáltotta:

— Inkább a vérem fog folyni, de templomomat és testvéreimet megálázni nem hagyom!

Már-már ugylátszott, hogy embervér fogja pirosra pecsételni a szigeti zsidóság hosszunapját. A főrabbi hősie magatartása azonban mégis visszaretentette a szuronyokat és utat tört magának. A főrabbi fehér imaruhájában, a zsidó vezetők és nagy tömeg kíséretében a főispánt helyettesítő Szabó József alispánt kereste fel és felháborodástól remegő hangon követelte a karhatalom azonnali visszavonását.

Öt perc sem telt el és a főrabbi gerinces és bátor fellépésének meg volt a fogantatja: a razzia elparancsolták a zsidó templomok elől.

Tízezer adózóval kevesebb...

A pesti izr. hitközség pénzügyi szakbizottsága e hó 3-án tárgyalta Nagy Andor pénzügyi előljáró elnöklete alatt és a bizottság tagjainak élénk részvétele mellett a pesti izr. hitközség 1932. évi költségvetését és annak indokolását.

Nagy Andor elnöklő pénzügyi előljáró expozéjában nagy vonásokban vázolta az előirányzat számadatait. Megállapíthatjuk, hogy két év óta a hitközség kórházakon kívüli budgetjeiben a kiadások 521.416.56 pengővel redukálódtak. Kizárólag ennek az intézményes, de mindamellett nagy körültekintéssel és előrelátással végrehajtott munkának az eredménye, hogy az 1932. évre előirányzott kezelési hiány csupán 388.000 pengő. Figyelembe veendő azonban, hogy az 1932. évi deficitben a korábbi évek körülbelül 300.000 pengő veszteség áthozata is bennfoglaltatik és így magát az 1932. évet csupán 88.000 pengő kezelési hiány terheli. Végeredményben azonban a 88.000 pengő deficit a január 1-én életbeléptetett második fizetésredukciót számításba véve, körülbelül 25.000 pengővel fog csökkenni, vagyis a valóságban 63.000 pengő lesz. Ez a számadat azt bizonyítja ugyan, hogy a hitközség pénzügyi helyzete súlyos, de katasztrófálisnak ez a helyzet nem mondható. Szomorú jelenség azonban az adóalanyok számában beállott nagy veszteség. Három év alatt körülbelül 10.000 azoknak az adóalanyoknak a száma, akiknél teljes adótörlesztést kellett elrendelni. Ennek az érzékeny veszteségnek eliminálására csakis az arányos teherviselés elvének már megkezdett és tervszerű kiterjesztése nyújt lehetőséget. Végezetül az angol kölcsön felhasználásáról számolt be Nagy Andor pénzügyi előljáró. A nagy hitközségi építési program immár befejeződött és készen állanak a pesti zsidóság hithűségét és áldozatkészségét örök időken át hirdető gyönyörű épületek.

Nagy Andor pénzügyi előljáró megnyitó beszédét a szakbizottság mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatta és az összes előterjesztéseket helyesléssel vette tudomásul. Az egyes felszólalások során Braun Vilmos a költségvetés precíz és gondos összeállításáért mondott köszönetet. Radó Bernát a fokozottabb adóbehajtás sürgette. Dr. Várkonyi Kálmán a töle megszokott nagy hozzáértéssel bírálta a költségvetés oktatási és pénzügyi fejezeteit majd pedig kérdést intézett a tervezett kaszusz unió tekintetében. Just Emil a zárszámadás benyújtása tárgyában intézett kérdéseket. Ifj. Stern Sándor a dologi kiadások, főleg a villany-, gáz- és vízdíj tételeinek még nagyobb mérvű lecsökkentése tekintetében tett előterjesztéseket. Soltész József, mint a számvevőszék elnökhelyettese válaszolt megnyugtatóan az előbbi felszólalásra. Reichenberg Jakab a hitközség adószámveteli osztályainak kielégítő működéséért fejezte ki elismerését. Kecskeméti Árpád nagy részletességgel bírálta ugyyszólván minden ügyosztály költségelőirányzatát. Dr. Spitzer József az adófelszámolási bizottságokban működő előadók hatáskörét kívánta pontosan megállapítani. Gömöri Elek viszont az adóbizottságok, valamint a beosztott előadók fáradságos munkájáért mondott elismerő szavakat. Ezek után Nagy Andor pénzügyi előljáró reflektált az összes elhangzott felszólalásokra és Eppler Sándor főtitkár nyilatkozott az annak idején tervezett kaszusz fuzió kérdésében. A szakbizottság a kapott felvilágosítások alapján a költségvetést úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta és az indokolást egyhangúlag magáévá tette. Az ülés jegyzőíztijét ezúttal is dr. Lengyel Márton főkönyvelő látta el.

A fővárosi hitközségek nagy inségakciója

Stern Samu hitközségi elnök kezdeményezésére tudvalevően a pesti izr. hitközség keretében nagy inségakció indult meg, amelynek célja, hogy legalább az éhezéstől óvja meg a szegény zsidó existenciákat a fővárosban. Az akció céljára szükséges összegek társadalmi úton való összehozását Stern Samu hitközségi elnök vállalta magára és örömmel állapítható meg, hogy a pesti chevra kadisa egymaga tízezer pengővel járult hozzá az akcióhoz, amelynek költségei körülbelül ötvenezer pengőt fognak tenni. A hitközség akcióját a jótékonyági ügyosztály, dr. Zahler Emil előljáróval az élén bonyolítja le és jelentős eredményként kell elkönyvelnünk, hogy a hitközségi inségakciót sikerült bekapcsolni a főváros nagy inségakciójába. A főváros csak azt kötötte ki, hogy az összes fővárosi izr. hitközségek egy központi bizottságba tömörüljenek és hogy ily módon a hatóságok egy közös meghatalmazottal tárgyalhassák le az ügyeket. Ily alapon létesült a budapesti izr. hitközségek központi szociális bizottsága, amely a székesfőváros területén működő öt autonóm hitközség kiküldötteiből áll. A paritás elvének fogva minden hitközség egy képviselőjét küldte a bizottságba, még pedig: a Pesti Izr. Hitközség dr. Zahler Emil előljárót, a Budai Izr. Hitközség Szántó Jenő hitk. alelnököt, a Budapesti Orth. Hitközséget dr. Friedmann Izidort, az Orth. Chevra elnökét, az Óbudai Izr. Hitközség Kemény Lajos kormányfőtanácsos, hitközségi elnököt, végül a Kőbányai Izr. Hitközség Boschán Arthur hitk. elnököt. A bizottság elnöke dr. Zahler Emil, meghatalmazottja pedig Korein Dezső v. főv. bizottsági tag. A bizottság működésének első fontos eredménye, hogy eddig 15 rituális népkonyhát állítottak fel és kapcsoltak bele hivatalosan a fővárosi étkeztetési akcióba. Ezáltal lehetővé vált a vallásos szegény és ingyen ebédre ráutalt hittestvéreinknek ebéd-ellátása. A konyhák a székesfőváros különböző területein a következő helyeken működnek: I., Verpeléti-ut 4, II., Szász Károly-u. 1, III., Zichy-u. 9, V. Csáky-u. 3, VII., Akácfa-u. 32, (gyermekétkeztető) VII., Aréna-ut 7, VII., Bethlen-tér 2, VII., Kertész-u. 32, (gyermekétkeztető) VII., Wesselényi-u. 13, VII., Wesselényi-u. 44, VIII., Baross-u. 105, VIII., Baross-u. 105, VIII., Rákóczi-ut 17 (Omike menza), VIII., Szilágyi-u. 5 (gyermek- és felnőtt étkeztető), IX., Páva-u. 39 (gyermek- és felnőtt étkeztető), X., Cserkész-u. 7. — A konyhákban részben a helyszínen, részben házhoz szállítva kapnak a ráutaltak ingyenes rituális ebédet. A konyhák berendezési, fenntartási és bérköltségeit a főzőszemélyzet fizetéseit, valamint a rituális ellátás folytán felmerülő többletköltséget a hitközségek és jótékony egyesületek viselik. Eddig a konyhák naponta kb. háromezer felnőtt és ezerkétszáz iskolás gyermek étkeztetését látják el. A főváros vezetősége, különösen dr. Ripka Ferenc főpolgármester, Liber Andre alpolgármester és a szociálpolitikai ügyosztály dr. Schuler Dezső tanácsnokkal az élén a legnagyobb megértéssel és szeretettel állottak a bizottság rendelkezésére. Végül még megemlítjük, hogy teljesen függetlenül e fővárosi akciótól külön működik a Kaszab-féle polgári étkező, amely a zsidó középosztály rászorult tagjainak napi 40 fillérért igen izletes, bőséges ebédet nyújt.

— Az Országos Rabbiegyesület elnöksége felkéri azon kartársakat, kiknek fizetését hitközségük redukálta, hogy ezen redukcióról és annak mérvéről sürgősen tegyenek jelentést az ORE-nél (Budapest, VIII. Rákóczi-ut 17.).

HIREK

— A pesti hitközség közgyűlése. A pesti izr. hitközség vasárnap, jan. 10-én délelőtt 10 órakor tartja évi rendes közgyűlését Stern Samu udv. tanácsos elnökelete alatt. A közgyűlésen az 1932. évi költségvetést fogják tárgyalni. Ezzel kapcsolatban az 1931-es adókra nézve kimondják a rögzítést, továbbá a hitközség és Chevra nyugdíjpénztára részére a Rottenbiller-u. 24. sz. alatt ingatlan vásárolnak. Dr. Schwarcz Benjámint, a VII. ker. rabbiját véglegesíteni fogják és a VI. ker. érdemes rabbiját, Mandel Sámuel fogják kinevezni, néhai dr. Weisz Miksa helyére. Ezenkívül egy választmányi tisztséget töltenek be és 6 adófelszámolási tagot választanak.

— Katolikus szózat az antiszemitizmus ellen. Péter Bichlmair, a katolikus világ nagyteleki vezető tagja, karácsonykor szózatot intézett a bécsi rádió útján a katolikusokhoz. Szózatában az egyház nevében felhívta a hívőket, hogy ne adják át magukat tovább a gyűlölködésnek és utasítsák el azokat a tanokat, melyeket az antiszemitizmus a zsidókról, Isten kiválasztott népéről hirdet. A kereszténység hálával és szeretettel tartozik a zsidóságnak, melyből megváltója ered. Az antiszemitizmus ellenkezik az egyház tanításaival. A szent atya fájdalommal látja ezt a mozgalmat és a pápa ismétellen figyelmeztette a keresztény világot, hogy ne tápláljon gyűlöletet azzal a néppel szemben, mely a megváltót adta a kereszténységnek.

— Herman István mérnök. Abból az alkalomból, hogy Freund József és neje Budapestben meglátogatták az általuk alapított rabbiszeminárium-internátusát, megemléskedik, hogy az internátus berendezését egy kiváló magyar zsidó mérnök, Herman István készítette nagy szakavatottsággal.

— Az OMIKE Hitvédelmi Szövetségének Szentírás magyarázati előadása pénteken, e hónap 8-án este fél 7 órakor lesz a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében (VII. Sip-u 12. II. em.). A Szentírás magyarázatot dr. Grossmann Zsigmond rabbi tartja, az énekrészeket dr. Pollák Gyula, a pávamenti templom főkantora látja el.

— A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet templomában (VIII., Békáscsaba-utca 2.) a péntek esti látogatást 45-kor kezdődik. Szónok: Boros István. Szombat a d. e. 10 órakor kezdődő muszáli-isten-tisztelet keretében dr. Berkovics József haligató mond beszédet.

— Dr. Danzig Sámuel mármaroszigeti főrabbi jubileuma. Dr. Danzig Sámuel, a mármaroszigeti hitközség érdemes főrabija 25 éves jubileumát ünnepelték az elmúlt napokban. A főrabbi, kinek papi működése korszakot alkot a mármaroszigeti zsidóság történetében, különösen az 1918. szept. 16-án lejátszódott híres razzia alkalmából mutatja meg, hogy mint egész férfi, hogyan tud harcolni felekezeteért. A mármaroszigeti razzia lejátszódott azt a jelenetet, mely a főrabbi személyével kapcsolatos, lapunk más helyén közöljük.

— A gyomorfájás, gyomornyomás, hálsárpangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, kedvetlenség a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatát által sok esetben elmulaszt. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar Ferenc József vizorról, mert hatása megbízható és rendkívül enyhe. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben hapható.

— A hitközség gazdasági szakosztályának állása. A pesti izr. hitközség gazdasági szakosztálya e hónap 6-án, szerdán tartotta költségvetési ülését a székházi díszteremben Vértess Emil előjáró vezetése és az ügyosztályi tagok nagy érdeklődése mellett. Vértess Emil előjáró részletes expozéban számolt be a hitközség elmúlt esztendői gazdasági ténykedéseiről, elsősorban a nagyarányú építkezési munkálatok befejezéséről, a kórházi tevékenységről, a beszerzések rendszeréről, a hitközségi ingatlanok állandó jókarbantartására irányuló intézkedésekről, a macotellátás körül végzett teendőkről és általában arról a sokoldalú munkáról, melyet a hitközség gazdasági ügyosztálya kifejt. A jelentéshez, illetve az előterjesztett költségvetési javaslatához dr. Bernfeld Izso, Kecskeméti Árpád, Kovács Hermann, Szabó Rezső, dr. Erdélyi Dezső és Darvas Nándor bizottsági tagok fűztek reflexiókat és az előjáróságnak és munkatársak részére egyhangú köszönetüket nyilvánították az okszerű gazdálkodásért, melynek mai sivat viszonyok között az intézmények színvonalát nemcsak fenntartani, de emelni is sikerült.

— A Rabbiképző templomában 1931. december 19-én, pénteken este, László István haligató szónokolt.

— Kitüntetés. Sándor, jugoszláv király Braun Lajos kopriwnicai nagyiparost, a Kopriwnicai Olajgyár vezérigazgatóját és számos jugoszláviai vállalat alapítóját közhasznú és nagyérdemű tevékenységéért, a Szent Száva-rend negyedik osztályával tüntette ki, melynek jelképe: „Becsület szorgalom célhoz vezet.” A jugoszláv király e kitüntetése nemcsak az ottani zsidóság körében okozott általános elégtételt, mely Braun Lajos nagyszerű emberbaráti működését évtizedek óta ismeri, hanem a magyar zsidóságban is. Braun Lajost a magyar zsidóság vezető köreihez is számos benső kapcsolat fűzi. Néhai dr. Lederer Sándornak, a Pesti Izr. Hitközség megboldogult nagynevé elnökének benső barátja és üzlettársa volt és ezen a réven számos alkalommal vett részt a magyar zsidóság összefogótevéseiben. Braun Lajost nemcsak a jugoszláviai zsidóság körében, hanem nálunk is köztisztelt és megbecsült övezi. Mint igaz és jó zsidó a kopriwnicai hitközségnek egyik hűséges támasza, vallásos lelke egész mélységével támogatja a zsidó kultusz és jótékonyág ügyét. Kitüntetése alkalmából Jugoszlávia legfelsőbb köreiből is számosan üdvözölték. Braun Lajosnak a magyar zsidósággal való barátságát és tiszteletét van, akik őszinte szívvel gratuláltak magas kitüntetéséhez.

— Parcel József jubileuma. Lélekemelő ünnepség keretében ünnepelte az óbudai zsidóság Parcel József 40 éves főjegyzői jubileumát. Finály Zsigmond, a chevra kitűnő elnöke, dr. Neumann József főrabbi és Székely Salamon főigazgató tolmácsolták az óbudai zsidóság üdvözlését, dr. Krizshaber Adolf a budai hitközség kitűnő elnöke és dr. Schwartz Ernő elnök, a budai zsidóság üdvözlését, Steiner Mór kormányfőtanácsos, a pesti Chevra Kadisa szerencsekívánatait tolmácsolta. Arángi Adolf elnök az újpesti zsidóság, dr. Vörösvári Miklós az óbudai hitközség nevében tartották megkapó beszédet. Az est fénypontja dr. Kiss Arnold budai vezető-főrabbi ragyogó beszéde volt. Nagy hatást keltve beszéltek még dr. Edelstein Bertalan főrabbi, dr. Vajda Zsigmond, Auspitz Manó, Kozma Gyula, Weisz Simon, Gyenes Ede, Weisz Béla és Deutsch Árpád a kispesti hitközség nevében. Parcel József megkapóan szép beszédben köszöntö meg a megható ünnepelt, melyet Hutterer Mór, a chevra titkára rendezett nagy hozzáértéssel.

— A VIII. ker. hadirokkantak asztaltársasága, ez a nagyjelentőségű zsidó kulturális és jótékonyági egyesület december 26-án tartotta meg évi közgyűlését. Az új elnökség

tagjaivá a következőket választották meg: Elnök: Bloch Ernő, alelnökök: Burger Miksa, Krammer Izidor, főpénztárnok: Drucker Zoltán, főtitkár: Lissauer Armand, ügyész: dr. Balázs József, ellenőrök: Nádai Ármán, Blum Károly, háznagyok: Fried Mór, Fried Márton. Ugyanitt emléktük meg, hogy a legutolsó gyermekfelruházon, melyet az asztaltársaság rendezett, dr. Liebermann Manó józsefvárosi rabbi megkapó szép beszédben méltatta a nap jelentőségét. Sarbó Vilmos igazgató a VIII. ker. jótékonyági ügyosztály elnöke a kerület csatlakozását jelentette be az asztaltársaság munkájához. Szép beszédet tartott még Weisz Mór, a józsefvárosi imaház elnöke is.

— Perzsiából... Szomorú hírt jelent a Zsidó Távirati Ügynökség Teheránból. Samuel Jecheszkél Chajim perzsa zsidó képviselőt a teheráni parlament egyetlen zsidó hitű tagját e héten hamis vád folytán a kormány kivégeztette. A vád az volt ellene, hogy a népszövetségnek panaszt tett a Perzsiában uralkodó zsidóellenes állapotok miatt. Ezért a perzsa sah személyesen adott ki rendeletet, hogy tartóztassák le. Öt évi börtönbüntetés után a szerncsellen embert e héten kivégezték.

— Az Orsz. Izr. Patronage-egyesület teadélutánja. Az Orsz. Izr. Patronage-egyesület jan. 13-án, szerdán d. u. 5 órakor a Bristol szálló nagytermében divatrevüvel egybekötött teadélután rendez. Belépőjegy uszonnával együtt 2.50 P. A magunk részéről is felhívjuk olvasóink figyelmét erre a teadélutánra, mely a Patronage-egyesület nemes célját szolgálja, s melynek élén dr. Havas Miksáné és Friss Zsigmondné, a zsidó társadalmi élet neves vezetői állanak.

— Zsidótárgy előadás a kassai rádióban. A kassai rádióálmás január hó 12-én este 7 óra 30 perckor Szerény Béla magyarnyelvű rádióelőadását közvetíti, aki „Egy világról, melyet sokan felfedeztek, de kevesen ismernek” címen beszámol a kárpátoruszi s szlovenszki zsidóság életéről. Tekintve, hogy a kárpátoruszi s szlovenszki zsidóság életét a nagyvilág alig, vagy pedig teljesen hamis beállítások alapján ismeri s miután Szerény Béla a kárpátoruszi és szlovenszki zsidó viszonyoknak és zsidó pszichének egyik kiváló ismerője, az előadás előreláthatóan általános érdeklődést fog kiváltani.

— A Magyar Zsidó Hadviselték Kulturális Szövetség Vasárnap d. u. rendezte a Hitvédelmi Szövetség Hadviselték Osztálya a Goldmark-teremben első kulturális előadását, amely zsufoit nézőtér előtt, a legényesebb siker jegyében zajlott le. A közönség sorában számos zsidó közéleti nagyság foglalt helyet és képviseltette magát a MOVE Országos Frontharcos Szövetség, valamint a legtöbb zsidó intézmény is. Schuller Jenő mérnök, ügyvezető elnök, megnyitó beszédében üdvözölte a megjelenő előkelőségeket és röviden vázolta a hadviselték szervezkedésének célját. Lendületes és viharos tapsoktól több ízben megszakított beszédét e szavakkal fejezte be: „Nagy munkánkat Istenbe vetett hittel és bizalommal kezdjük és csüggedetlenül tekintünk a jövő elébe, mert hiszünk az Egy Istenben, aki megsegíti a sokat szenvedő magyar zsidóságot, és hiszünk egy Hazában, sorsa jobbra fordulásában, hiszünk egy isteni örök igazságban: a rajtunk elkövetett igazságtalanságok reparálásában és hiszünk, törhetetlen hittel hiszünk Magyarországot feltámasztásában!” A percekig tartó tüsszel fogadott beszéd után a közönség elénekelt a himnuszot, majd Fischer Vilmos, volt tábori rabbi tartotta meg előadását, amely végigvezette a hadviselték vallási szertartásain, amelyeken annak idején az előadó látta el a papi funkciókat. Számos eredeti harctéri felvétel vetítése kísérte az előadást, amelyeket ének- és zenezenék festettek alá. Tomboló tetszéssel ünnepelték Fenakel Lajos csákyutca és Spitzer László nagyíparosúcai főkantárokat értes hanggal és stílusosan előadott liturgiái énekszövegeiket, amelyeket a kórus pompásan kísért. Herskovits Augustus és Wittenberg Ernő különösen a Kolndre zongora-hegedű szólomával aratott sikert. Az előadás végéig Schuller Jenő zárószavai után a Szózatot énekelte el a Hadviselték Osztálya kitűnő propagandamunkát végzett az előadással. A zsufolt terembe igen sokan már be sem juthattak. A Hadviselték Osztályának hivatali helyisége VIII. Rákóczi-ut 17. I. (OMIKE) sz. alatt van. Tegértekezt minden kedden d. u. 6 óra után. Jelentkezés lehetőleg személyesen ezen időben. Belépési nyilatkozatot kívánságra bármikor küld a titkárság. Tagdíj nincs!

Zsidó élet a vidéken

ALBERTIRSA.

Az albertirsai statusquo ante izr. hitközségben december 15-én történt meg az előjárás és a választmány megválasztása. A választást igen nagy érdeklődés előzte meg. Elnökké ismét Singer Bélát választották meg, ki már hatodik esztendeje tölti be ezt a tisztséget közmegegyezésre. Alelnök: Römer József, pénztárnok: Dr. Bolgár Sándor (a helybeli főrabbi fia), gondnokok Popper Lajos és Schicker Jakab lettek. A választmány tagjai lettek: Blau Imre, Ferdeiber Árpád, Füredi Jakab, Ferdeiber Sándor, dr. Kovács Sándor, Popper Gusztáv, Riesz Pál, Erdős Manó, Leven Miklós, Strasser Lajos és Schicker Gyula. Az ujonnan megválasztott előjárás a választás után ősi szokás szerint tisztelgő látogatást tett főtisztelendő Büchler Zsigmond főrabbi lakásán. Singer Béla elnök mutatta be az előjárás tagjait. Az ősz főrabbi buzgó szavakkal serkentette őket kitartó munkára és hitbúsra, majd pedig Isten áldását kérte működésükre.

CEGLÉD.

A Kereskedelmi Egyesület zsufolásig megtelt termében tartották meg a polgári leányiskola chanuka ünnepélyüket. Dr. Klein József hitoktató és Szenes Erzsébet tanító rendkívül sikerült műsort állítottak össze, mely a zsidó társadalom tetszését érdemelte ki.

CSONGRÁD.

A csongrádi izr. nőegylet dr. Vida Sándor hitközségi elnök vezetése mellett megkapóan szép kulturdélutánt rendezett. A szentesi izr. hitközség kiváló fiatal papja, a nagy tudású dr. Würdiger József tartotta az ünnepi beszédet, melyben a zsidó asszonyok hivatását vázolta. A rendkívüli hatású beszéd után Gellért Anna, Beréngi Imréné és dr. Benkő Emil működtek közre nagy hatással. Az est sikere elsősorban Ausländer Jenőné nőegyleti elnökösszony érdeme.

EGER.

Az egri orth. izr. hitközség december 28-án tartotta tisztújító közgyűlését, ahol harmadikban nagy lelkesedéssel újból Reiner Adolf fakeskedőt választották meg elnöké. Alelnök lett: Fischer Géza (ujj), ellenőr ifj. Klein Mór (ujj), pénztárnok Schwartz Sándor vaskereskedő (ujj), I. gondnok Grünfeld Jakab (ujj), II. gondnok Grossmann Károly. Előjárósági tagok lettek: Deutsch Károly, Klein Lajos (ujj), Pollák Arthur (ujj), Rosenberg Sándor (ujj), Grossmann Ernő (ujj), Deutsch Áron és Schwartz Hermann (ujj).

CSORNA.

A csornai Tiferes Bachurim szombat este jölsikerült Melava Málke keretében vett búcsút Blau Sándor előadótól. Először Blau Sándor a heti Szidráhót kiadulva mondott el szép és megható búcsúbeszédet, melyben továbbá szorgalmas Tóratanulásra hívta fel az egyetli tagokat. Majd Szabó Antal tikkár beszélt az egyetli nevében, egyben átnyújtotta az egyetli szép ezüst serlegét. Az ünnepély mindvégig jó hangulatban folyt le. A rendezés körül ifj. Hoffmann Sándor jegyző buzgózkodott.

MEZŐKÖVESD.

Vasárnap este tartotta a Mezőkövesdi Tiferes Bachurim Szajum ünnepélyét, impozáns vacsora keretében. A vacsorát Jungreis Izidor főrabbi felkötésű és szellemes szimichese, a traktátus végét az elejt logikus-szellemes összekötő beszéde követte. Szellemes szimicheseket mondtak még: Weiss Jakab tanító, Jungreis Mór, az Egyesület elnöke, Fried Sándor, Horovitz Ernő, Plattner Béla és Rosenblith Ándor. A rendkívül sikerült lélekmelő ünnepély csak a hajnali órákban ért véget.

MISKOLC.

Megnyílt az izr. nőegylet népkonyhája. Az irgalmas szívé és gyakorlati szociális szeretet egyik legszebb intézménye. Miskolcon az izr. népkonyha, mely évek óta fejti ki

áldásos működését. Ezidén december 1-én nyitották meg ismét a szegények számára a népkonyhát és szolgálták fel az első meleg ebédet. A miskolci izr. népkonyha naponta több száz ebédet oszt ki a szegények között felekezeti különbség nélkül. Lelkes miskolci uriaszonyok Balogh Sándorné vezetésével mindent elkövetnek, hogy ezt a kitűnő szociális intézményt fejlesszék és enyhítsék a nincstelenek éhségét. — Az Izr. Nőegylet minden esztendőben egész tömeg gyermekeket ruház fel. A szociális szeretetnek ezt a legkedvesebb megnyilvánulását pénteken hajtották végre és ekkor osztották ki a jó meleg ruhákat és 150 szegény gyermeket ruháztak fel tetőtől talpig. A helybeli szegény gyermekek felruházásáért főleg Hochmann Jakabné, a szegényügyi bizottság elnökét illeti az elismerés.

ÖRKÉNY.

December utolsó hetében tartotta meg az örkényi izr. hitközség az évi rendes közgyűlést, amelyen egyhangulag dr. Székely István orvost választották meg elnöké. Pénztárnok lett Löwinger Illés, jegyző: Tuschák Zoltán. Az elnök kérte a tagokat, hogy a hitélet fejlesztésében legyenek segítségére s ebben a nehéz helyzetben anyagi támogatásukkal tegyék lehetővé, hogy a kántor tartása, a választás érzés istapó-lása és gyakorlása, a gyermekek tanítása miatt is fennakadás nélkül haladhasson tovább. A hitközség kiadásainak csökkentésére s hogy a régi adók ezáltal is leszállíthatók legyenek, az elnök a templom részére szükséges egész évi gyertyát díjmentesen adományozta, ill. felajánlotta. Megválasztották még: Stern Lipótot szertartásvezetőnek és Steiner Jenőt ellenőrnek.

PÉCS.

Goldziher Ignác dr.-nak, a világhírű orientalista halálának évtizedes fordulója alkalmából, a pécsi Talmud Tóra Egyesületben emlékestéllyel hódolt dr. Wallenstein Zoltán főrabbi. Meghatóak voltak a világhíres tudóssal való intim tanítványi érintkezéséből fennmaradt visszaemlékezései. Löbl Béla szigetvári kántor, mint vendég, a főrabbi fölkérésére a XXIII. zsoltárt és a nagy professzor egyéb kedvenc vallásos énekeit tolmácsolta nagy sikert aratott művészzel.

PUTNOK.

A putnoki zsidó asszonyok I. hó 3-án a Kereskedelmi Kör helyiségeiben tombolával egybekötött jótékony célú tea-estélyt rendeztek, amely fényesen sikerült. Az estély sikeréért sokat fáradozott dr. Grosz Istvánné hitközségi elnök, Goldstein Zoltánné, dr. Vadász Jánosné, Spitzer Lajosné, Weisz Arturné és Klein Vilmosné. A bevételt a helybeli szegények közt osztották ki.

PÜSPÖKLADÁNY.

A püspökladányi orthodoxia december 6-án nagy ünnepet ült: Strauszmann Bénit, aki 30 év óta a szentegylet főgondnoka és Roth Józsefet, aki három évtizede főpénztárnok, örökös díszelnöknek választották. Herschkovits Samu hitközségi elnök vezette a díszközgyűlést, melyen felolvasták Petry Pál államtitkár üdvözlő levelét, majd Strausz Ábrahám főrabbi áldotta meg az ünnepelőket. Herschkovits Samu szívhezszóló üdvözlése után átnyújtották a díszokleveleket, majd hatvanterifékes bankett volt, melyen több szellemes dűvré tóra hangzott el.

SALGÓTARJÁN.

Nagyszombat avató ünnepre készül a salgótarjáni zsidóság. Vasárnap avatják fel a Tiferes Bachurim új főrabját Friedmann Sándor éneklő az énekrészlet, Günsler Vilmos rabbi mondja az imát és dr. Deutsch Adolf igazgató mondja az ünnepi beszédet. Utána bankett zárja be az ünnepséget, melyet Baumann Lajos elnök szakavatottan rendez.

VÁC.

Az orth. izr. hitközségnek vasárnap nagy napja volt: új előjáróságot választott. Egyhangú volt a választás, egyhangulag hívták meg Hermann Ignácot a hitközség élére elnöknek. Az előjárósági tagjai lettek: Schmedl Samu alelnök, Wohl Henrik, Ungár Jónás, Hirschfeld Mátyás, Ábeles Sándor, Löwy Dávid, Löwinger Samu, Benedikt Samu pénztárnok, Hutterer Nándor elnök, Hirschfeld Henrik, Reichenberg Mór templomgondnokok, Pápa Lipót, Winkler

Ignác, Schick Bernát, Hirschfeld Adolf, Weinberger Dávid, Ábelesz Fülöp, Schönfeld Viktor, Berkovits Pál, Löwinger Áron, Löwi Samu, Hirschfeld Rezső választmányi tagok.

VASÁROSNAMÉNY.

Vásárosnaményban nagy lelkesedéssel megalakult a 30 tagot számláló Tiferes Bachurim, mely a következő tisztikart választotta: Kohn Eliás főrabbi díszelnök, Grün Sándor elnök, Kohn Bernát alelnök, Fried Ignác tikkár, Berger Salamon tanúgy előjáró, Brennersz József gondnok, Grünfeld Benedek pénztárnok, Stein Ignác ellenőr, Schönfeld Herman jegyző. Választmány: Reichard Sándor, Blau Herman, Winkler Dezső, Gerendási Ignác, Katz Dezső, Winkler Ignác, Schwarc Ignác, Silber Áron.

— A Zsidó Gimnázium Barátainak Egyesülete január hó 10-én, vasárnap d. u. 5 órától 11-ig rendez meg második találót a Goldmark-teremben, VII. Vesselenyi-u. 7. A gimnázium minden barátját ezúton is meghívja a rendezésre.

Örv. Rosenzweig Jakabné szül. Rosenzweig Laura úgy a maga, mint gyermekei és az összes rokonság nevében fájdalomtól porig sújtva tudatja, hogy hogy forrón szeretett férje

Rosenzweig Jakab

a Kreiner és Rosenzweig cég belugia

e hó 4-én 65 éves korában váratlanul elhunyt.

A sors kifürkészhetetlen akarata a legnemesebb embert, leghíresebb élettársat, legönfeladkozóbb apát és nagyapát ragadta ki körünkől, kinek elvesztése soha nem gyógyuló sebet ejtett szívünkben.

Drág a halottunkat e hó 6-án, délután 3 órakor kísértük utolsó útjára a rákoskeresztúri izraelita temetőből. Rosenzweig Emil, Nándor és Kovács Miklósné szül. Rosenzweig Gizella gyermeket Rosenzweig Emilné szül. Kreiner Klári és Rosenzweig Nándorné szül. Löwy Erzsébet menyei, Kovács Miklós veje, Rosenzweig Anulka kis unokája.

Drága apánkt Isten veledi

Pihenj békében!

Budapest, 1932. január 5-én.

Részvéltáogatások mellőzését kérjük!

A Kreiner és Rosenzweig cég mély megilletődéssel tudatja, hogy a cég senior-társfőnöke

Rosenzweig Jakab úr

textilnagykereskedő

e hó 4-én 65 éves korában váratlanul elhunyt.

Az elhunyt 35 éven át vett részt a cég munkásságának irányításában és kiváló kereskedői képességeivel, meg nem alkudó becsületességével és fáradhatatlan szorgalmával elévülhetetlen érdemeket szerzett a cég felvirágztatásában.

Cégünket az ő szellemében fogjuk tovább vezetni.

Budapest, 1932. január 5-én.

A Kreiner és Rosenzweig cég személy-szék mély megrendüléssel tudatja, hogy a cég társfőnöke

Rosenzweig Jakab ur

e hó 4-én váratlanul elhunyt.

Az alkáltozóttban utat jóakarata, humánus gondolkodása főnökünk vesztettük el, akinek törhetetlen szorgalma nemes igazságszeretete és emelkedett erkölcsi fel fogása mindenkor példának marad előttünk.

Emlékét soha el nem muló kegyelettel fogjuk megőrizni!

Budapest, 1932. január 5-én.

Családi értesítő

HYMEN

Ünnepélyes külsőségek közt tartotta meg eljegyzését Grünburg Ilonka, a készmárki főrabbi leánya Jungreis Áron zseniki főrabbiával.

Sonnenschein Lenke, a pankotai kerületi rabbi leánya és Neumann Ferenc Gyulafehérvárról f. hó 27-én tartották esküvőjüket. Az esketési szertartást Straussmann Jakab lippai rabbi végezte. Az esküvőn megjelent Pankota társadalmának színe-java, többek között dr. Kirnits Géza r. kath. plébános, Kun Zoltán ref. lelkész és az iskolák, egyesületek vezetői. Az asztalnál szép dívré torák hangoztak el. Dr. Lövy Ferenc marosvásárhelyi főrabbi a Rabbi Egyesület nevében táviratilag gratulált az örömszülőknek és az új párnak.

Roth Imre okl. gyógyszerész eljegyezte Schwartz Rózsát Nyiregyházáról.

Fülöp Jenő (Nyirmeggyes) és Berger Herminke (Mérk) jegyesek.

Mischlich Ilonkát Karcagról eljegyezte Kohn Sándor Budapest—Kőbánya. Minden külön értesítés helyett.

Schönfeld Eta Szerencs, Breuer József Tab—Szepetk jegyesek.

Bácskai Babyt Budapest, eljegyezte Bartók Imre Budapest. (Minden külön értesítés helyett.)

HÁZASSÁG

Dr. Fabriczky Andor gyáros, a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestülete, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara tagja, szerdán vezette oltárhoz a Hősök Templomában Szegő Magdát. Dr. Hevesi Ferenc főrabbi megkapó beszédben emlékezett meg a menyasszony elhalt szüleiéről, édesapjáról Szegő Miksáról, aki az Erzsébetvárosi Körben elkövetett merénylet alkalmával mártírhalt. Az ő emlékét — ugymond a főrabbi — méltán lehet felidézni a Hősök Templomában, mert ő is hitének hőse volt. Majd kegyeletesen megemlékezett a vőlegény elhunyt édesapjáról, Fabriczky Lipótról, akinek nevét templom őrzi. Az élete is templom volt, —

mondotta a főrabbi. Végül emelkedett szavakkal méltatta a vőlegény édesanyjának érdemeit, aki a zsidó szeretetmunka köztisztelőben álló nemeslelkű vezető egyénisége. A szűk családi és baráti körben megtartott esküvőn ott voltak többek között dr. Bródy Ernő, dr. Fábrián Béla és dr. Vázsonyi János országgyűlési képviselők, a VII. kerület zsidó vezető egyéniségei élükön Kovács Hermann körzeti elnökkel és Grünfeld Miksáné nőgyógyász elnökkel, dr. Kerekes Ödön egészségügyi főtanácsos és a fővárosi társadalom sok előkelősége, a két vezető család sok tisztelője.

ARANYLAKODALOM

Aranylakodalom. Schagrín József ny. m. kir. postatakarékpénztári főtanácsos és neje szül. Meisner Josefina e hó 2-án legszükebb családi körben ünnepelték házasságuk 50-ik évfordulóját.

HALÁLOZÁS

Kendi Antal bőrbutoriparos, a Budapesti Kárpitos Ipartestület örökös elöljárósági tagja f. hó 2-án 73 éves korában Budapesten elhunyt. Halálával nemcsak az iparos társadalmat, hanem a zsidó felekezeti életet is súlyos csapás érte, mert mint hitk. képviselői tag, valamint a Chevra Kadisa választmányi tagja, minden jótékonyági és kulturális áldozatkész támogatója, felekezeti végig vallásos érületű hű fia volt.

Temetése f. hó 4-én nagy részvét mellett ment végbe. Dr. Hevesi Ferenc megható gyászbeszéde és Tkács főkéntor művészi éneke mellett hantolták el.

Halálát özvegyén kívül 4 fia és 3 lánya, valamint nagyszámu rokonság gyászolja.

Krausz Dávid, a tabi izr. hitk. elnöke hosszas szenvedés után január 3-án elhalt és 4-én igen nagy részvét mellett kísérték utolsó útjára. A gyászházban Breuer Bernát főrabbi, Kultner Miksa hitk. titkár méltatták érdemeit, Gyarmathy Ferenc ág. ev. lelkész pedig a községi képviselőtestület nevében bucsuztatta. A temetőben Braun Lajos, a Machziké Tóra megbízásából emelte ki az elhunytat az egyesület iránt tanúsított jóindulatát.

Nagy és előkelő gyászoló közönség impozáns és mély részvétele mellett kísérték e hó 3-án utolsó útjára a fiatalon elhunyt Katona Vilmosné. Halála nemcsak férjét, Katona Vilmos fővárosi háztulajdonost, hanem édesanyját, Stux Amáliát, valamint nagy és előkelő rokonságot, ezek között: a Stux, Katona és Landesmann családokat borította gyászba. Szem nem maradt szárazon, midőn Hevesi Simon vezető főrabbi megrendítő szavakkal bucsuztatta az elhunytat 83 éves édes anyjától és porig sujtott férjétől és tolmácsolta annak a sok szegény embernek köszönetét, akik a megboldogultban jötevéjüket és gyámolítójukat látják.

TIVOLI MOZGÓ, VI., Nagymező utca 8. Telefon: Aut. 230—49. Január 7-étől, csütörtöktől **WILHELM THIELE** legszebb alkotása: „A BÁL” (Der Ball) hangos attrakció 10 fejezetben. **Dolly Haas, Reinhold Schünzel, Lucie Mannheim, Paul Otto.** „NÉGY RENEGAT”, 4 légionárius szenvedése, hősiessége és halála 10 felvonásban. **Warner Baxter, Myrna Loy.** Hangos hirtadó. Előadások kezdete: köznapokon 4, 7, 10, vasárnap 2 órától folytatólagosan! Az első előadás — vasárnap a 2 órai is — mérsékelt helyárakkal! Gyermek az első előadáson — tetszésszerinti helyre — 30 fillért fizetnek. Vasárnap délelőtt 10 és 12 órai kezdettel **HANGOS MIKI ÉS BURLESZKMATINÉ** olcsó helyárakkal!

NAPTÁR

Vasárnap jan. 10. szombat 2, hétfő 3, kedd 4, szerda 5, csütörtök 6, péntek 7, szombat 8. — Heti szidra: Bo. (M. II. 10—13 f. 16 v.) Háftora: Hádovor áser dibber (Jerm. 46 f. 13—28. v.). Szombat bejöv. 4 ó 5 p. Kimenetele: 4 ó 55 p.

A szerkesztésért felelős: Szabolcsi Lajos dr. — Felelős kiadó: Gáspár Márk igazgató — Előfizetési árak: Egész évre 24 pengő félévre 12 pengő Jugoszláviában egy évre 400 dinár Romániában egy évre 800 lei Amerikában egy évre 7 dollár — Vezérképviselők: Románia részére: Pallas, apterjesztő Cluj — Nyomtatott: a Globus Nyomdató Műintézet R-T körforgógépein Budapest, VI. Aradi-utca 8. — Nyomdaigazgató: Ilavás M.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések előre fizetendőek

HÁZASSÁG

27 ÉVES, maturált rokonom részére, kinek kitűnő menetiuli üzlete van, minden információk kibír, jó családból esinos, fiatal, háziasan nevelt leányt 15.000 P. hozománnyal keresek. Szülők vagy hozzátartozók értesítését kérem „Szombattartó” jellegre a kiadóba. 5675

29 ÉVES, önálló, intelligens kereskedő, nősülne 15.000 P. hozománnyal. Intelligens házias leányt keres. Csak komoly, teljes című ajánlatokra reflektálok. „Szolid” jellegre a kiadóhivatalba. 5651

MAGÁNHIRDETÉS. Nősülne nagyvállalat 36 éves nőiellen vezetője. Esetleg benő-ellene életképes vállalatba. Leveleket „Komoly” jellegre a kiadóba kérek. 5690

NŐSÜLNE 32 éves jóméglelő nő izr. gyáros 25—30.00 P. vel. Hozzáértő, komoly ajánlatát kérem „Discreet intelligens” jellegre Blockner-hoz Erzsébet-körút 12. 9712

HUSZONHárom ÉVE köz-életi házasságokat **NAGY ENO** Rákóczi-ut. ötvenhá/b. T. sz. (Cégnélküli levelezés.) 9630

OKTATÁS

NÉMET kitűnő óratanítónő mérsékelt díjért oktat esetleg félnapokra is. Peterdi-utca 23. II. 4. 5695

TANÍTÓ, okl. izr. nőtlen, jelenlegi iskoláévre elhelyezkedést kaphat. Ajánlatok bizonyítványokkal Szántó Lajos, Mezőkeresztes címre küldendők. 9706

ANGOLUL, beszélő urileány gyermekekhez ajánlkozik. Kez-dőket tanítok. Peterdy-utca 23. II. 4. 5696

INSTRUALNÉK olcsón köz-zép- vagy polgári iskolát, esetleg nevelőnőnek is elmen-nék. Sokéves pedagógiai praxissal rendelkezem. Kohn Imre, Garay-utca 38. I. 11/a. 5697

ÁLLÁST KERESŐK

KÓSER háztartásba szakács-né vagy háztartónő, közép-korú jó referenciával ajánl-kozik, pusztán is megyek. Schmerler Zsolt, Dob-u. 18. f. 6. 5701

IRODAI alkalmazást keres szerény fizetéssel intelligens, művelt urileány, aki gépen jól ír és minden irodai mun-kát el tud végezni. Szíves megkeresések telefonon: 231—72 vagy pedig címre megdu-bat a kiadóhivatalban. 720

SZERÉNY igényű vidéki leány elmenne kisebb háztartásba. Friem J. Klauzál-ut. 3. föld-szint 6. 5702

SZERÉNYIGÉNYŰ magyar német középkorú kisasszony gyermekek mellé ajánlkozik. Vidékre is. Rothmann Róza, Almásy-tér 13. I. 8. 5700

URINŐ háztartás önálló ve-zetésére, anyahelyettesi, vagy hasonló állásra ajánlkozik. „Sorsdöztött árva” jellegre. 5699

SZORGALMAS, megbízható zsi-dőleány bármilyen üzletbe vagy háztartásban segédkezik. Schwarz Elna, Székelya Hont vm. 9708

FIATAL özvegyasszony ajánl-kozik gyermekek mellé, ki háztartásban és varrásban is jártas és mindenben segédke-zik. Özvegy Ziffer Zoltánné, Pencz Nógrád megye. 9609

ÜZLETBE gyermek mellé ajánl-kozik 20 éves leány, vidékre is. Cím: Goldhammer, Király-utca 21. I. 21. 9702

INTELLIGENS férjezett nő, ki hat nyelven beszél, jobb hely-en takarítást keres, kisebb uri háznál, ahol vilkszelés nin-csen, délelőtti, főbérleti laká-som van. Klein Józsefné, IX., Rapolder-ut. 32/b. I. 10. 722

SZERÉNYIGÉNYŰ vidéki lány elmenne kisebb háztartásba. Friem J. Klauzál-utca 3. föld-szint 6. 5680

ARVA LAÁNY elmenne bár-milyen üzletbe kiszolgáló, vi-dékre is. Fischer Mariska Bu-dapest, Üllői-ut 23. II. 16. 721

FIATAL urileány elarusítóné-nek, pénztárba, esetleg gyer-mek mellé bejárónőnek állást vállalna. E. Edith. Sziget-u. 11. fél em. 3. 723

ARVA urileány, gyakorlatlalt gyermekhez ajánlkozik, néme-tül is beszél, korrepetál, vagy gyermektelen családhoz, ahol mint családtag lenne. Csak vi-dékre, „Vallásos jellegre” a kiadóba. 5693

KÓSER házhoz ajánlkozik min-denestnek szerényigényű nő, esetleg bejárónőnek Moszkovic Janka, Fecske-u. 18. 430

ÁLLÁST NYERNEK

JÓ HÁZBÓL való fiú, köz-zépskolát végzett Tanulónak felvétetik Trutzer S. és Társa rövid és divatárú üzletében Tolnában teljes ellátással. Ha-sználó üzletben működötték előnyben. 9709

MEGBÍZHATÓ fiút tanulónak keresek rőtös és temetkezési üzletembe. Frenkel Sándor Kiszajszállás. 9703

HÁZVEZETŐNÖT keres vi-déki, magános tisztviselő. Aján-latok fizetéssel, fényképpel „Ritnális” jellegre kiadóba. 5692

SZOBÁ-ELLÁTÁS

ELSŐRANGU házikoszt (ebéd), ház-on kívül kapható. Schna-bel, Dohány-utca 60. I. 22. 720

ADÁS - VÉTEL

ORT. KÓSER liba füstölthús kg. 4 20, zsír 2.60 kapható Pclliczer, Berettyóújfalú. 5698

TÓRA ELADÓ a kajászó-szentpéteri hitközségé. Sil-berbach László Kajászószent-péter. 5689

FAHÉRBUTOROKI Kizárólag sajtókészítményű leányszoba, előszoba, konyhaberendezések készen kaphatók. Breszlauer, „Fregolia” gyártó. Hunyadi-tér 7. (Vörösmarty-u. sarok.) Tel.: 160—80. 9159

KÜLÖNFÉLE

NAGYMÉHÉSZETEK rentabi-lis berendezését és kezelését tizenöt éves gyakorlattal, va-lamint gyermekek tanítását vagy bizalmi állást vállalkoz-Tannenbaum, Krauszál. Sá-toraljai hely. Kazinczy-utca 46. 9705

SOKGYERMEKES jámbor-életű, talmudtudós, elhunyt családtagok után Kaddis-mondást, misnájost tanultat, vállalkoz. Szíves megkereséseket „Mievoh gedaulo” jellegre kiadóba. 5691